Наше Слово

РІК LXVI № 35 (3342) ВАРШАВА, 29 СЕРПНЯ 2021 РОКУ
ЦІНА – зл. 4,30 zł (VAT = 8%) – CENA NUMER INDEKSU 366609

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК TYGODNIK UKRAINSKI UKRAINIAN WEEKLY
Інтернет-версія газети www.nasze-slowo.pl ISSN 0027-8254

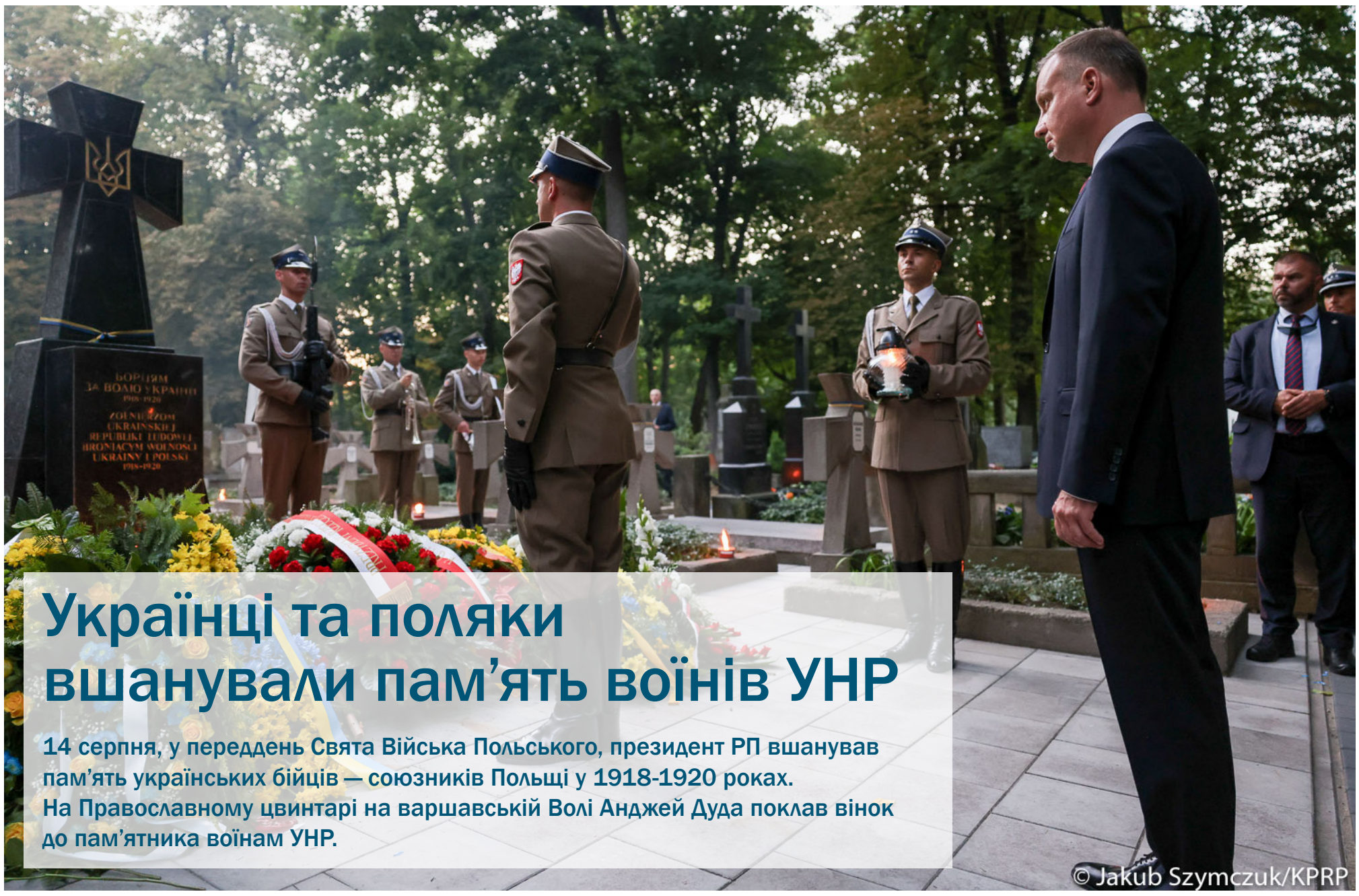

© Jakub Szymczuk/KPRP

Українці та поляки вшанували пам’ять воїнів УНР

14 серпня, у переддень Свята Війська Польського, президент РП вшанував пам’ять українських бійців — союзників Польщі у 1918-1920 роках. На Православному цвинтарі на варшавській Волі Анджей Дуда поклав вінок до пам’ятника воїнам УНР.

«У переддень річниці Варшавської битви і українсько-польського братерства зброї мав честь спільно з президентом Польщі Анджеєм Дудою вшанувати пам’ять воїнів Української Народної Республіки, похованих на православному цвинтарі у Варшаві», – проінформував посол Андрій Дещиця. Окрім нього, главу польської держави супроводжував очільник Бюро національної безпеки Павел Солох. Анджей Дуда мав нагоду порозмовляти з представниками української скаутської організації у Польщі Пласт та Програмного руху дослідників в Об’єднанні польських гарцерів – організаторами акції «Полум’я братерства».

Слід додати, що раніше на військовому цвинтарі у варшавських Повонзках відбулися урочисті заходи перед пам’ятником полеглим у 1920 році воїнам. Президент згадав, що бійці різних національностей допомагали Польщі відбивати напад більшовиків. «Ми пам’ятаємо воїнів Української Народної Республіки, які поруч із величезною мільйонною польською армією зібрали найбільші сили у польсько-більшовицькій війні», – сказав Анджей Дуда.

Полум’я братерства

Традиційно у цей день поляки та українці зібралися на кількох десятках кладовищ у Польщі, де запалили «Полум’я братерства». Цей захід започаткували польські гарцери спільно з українськими пластунами 2019 року, у переддень 99-ї річниці Варшавської битви. Цією ініціативою молодь хотіла наголосити, що у спільній історії двох народів є позитивні моменти, які повинні бути основою для побудови кращого майбутнього. Як і минулими роками, 14 серпня о 18:00 біля могил бійців УНР зустрілися не лише члени скаутських організацій, а й посадовці українських дипломатичних установ, православні, греко-католицькі та римо-католицькі священники, представники органів самоврядування, українські і польські жителі міст. У Варшаві на православному кладовищі після спільної молитви, під час якої молились православні та римо-католицькі священники, квіти та лампадки до пам’ятника поклали делегації Посольства України у Польщі, мера Варшави та Ради міста, бургомістр району Воля та представниця Ради цього району, представник уповноваженого з прав людини, Об’єднання українців у Польщі, делегації Союзу польського гарцерства та українського Пласту.

Серед людей, які виступили під час урочистих заходів у польській столиці, була Ванда Трачик-Ставська, членкиня Армії Крайової, учасниця Варшавського повстання.

«Мені майже сто років. Я була солдатом повстання – солдатом буквально, який стріляв і вбивав. І з того часу я ненавиджу війну! І я дуже розраховую на гарцерів, на скаутів – що ви постараєтеся, щоб ніколи більше не було війни!», – говорила бійчиня АК.

Вона також зазначила, що приїхала на урочисті заходи, бо Україна – у її серці. «Тому що я знаю, як вам зараз важко. І шкодую, що вже нічого більше не можу зробити. Я можу лише просити у всіх миру та допомоги Україні. І я вірю, що Європа вас не покине! Поруч є цвинтар повстанців. На ньому спочило 104 тисячі людей. Понад 80 тисяч цивільних, розстріляних нацистами, німцями. 10 тисяч повстанських військ. Але є також німці, росіяни та євреї. І всі вони мають там матір – скульптуру, яка нагадує нам, що всі люди мають народитися від жінки. І дайте нам шанс – нам, жінкам, – сказати більше і відстояти мир та своїх дітей. Щоби ніхто не вмирав», – сказала пані Ванда Трачик-Ставська.

«Це від Варшави», – додала вона, поклавши букет жовтих і червоних квітів до пам’ятника воїнам УНР 1920 року. ■

На другій сторінці тижневика пропонуємо фотозвіт із цьогорічної акції «Полум’я братерства».

Павло ЛОЗА

Фото з офіційного сайту Канцелярії президента (prezydent.pl)

eprasa.pl b1c7d58c3a

ПОДІЇ

Кентшин

Фото – Андрій Кушнір

Полум'я братерства запалало у Кентшині

У серпні 1920 року під Варшавою відбулася одна з найважливіших битв у історії XX століття. Саме тоді польські та українські солдати зупинили більшовицький наступ і врятували Європу від експансії комунізму.

Щоби відзначити цю історичну подію, 14 серпня о 18.00 польські та українські пластуни запалили лампадки на могилах солдатів обох армій у Польщі та Україні.

Полум'я братерства загорілося також на міському кладовищі у Кентшині (Вармінсько-Мазурське воєводство), де похований учасник польсько-більшовицьких змагань Андрій Дмитренко.

Голова місцевого Союзу польських гарцерів Станіслав Іванюк привітав запрошених гостей – православного та греко-католицьких священнослужителів. Натомість координаторка акції, пластунка Дарія Оринчак, нагадала про історичні події, що відбулися 101 рік тому.

Опісля військовий капелан, о. Павло Себесевич, разом із присутніми помолився за воїнів польсько-більшовицької війни.

«Я вдячний організаторам за цю благородну ініціативу, яка вшановує спільну боротьбу польських та українських солдатів у війні з більшовиками. Сьогодні Україна захищається від російської агресії. Ворог залишився. Москва знову пересварює народи, провокує конфлікти і встановлює нові кордони. І лише співпраця та партнерство між нашими країнами можуть принести позитивні результати. Доказом цього є переможна війна двадцятого року», – сказав голова кентшинського гуртка Об'єднання українців у Польщі Андрій Сидор.

Організаторами заходу були курінь Союзу польських гарцерів у Кентшині та сроковський гурток Об'єднання українців у Польщі. ■

Андрій КУШНІР

Полум'я братерства у Польщі

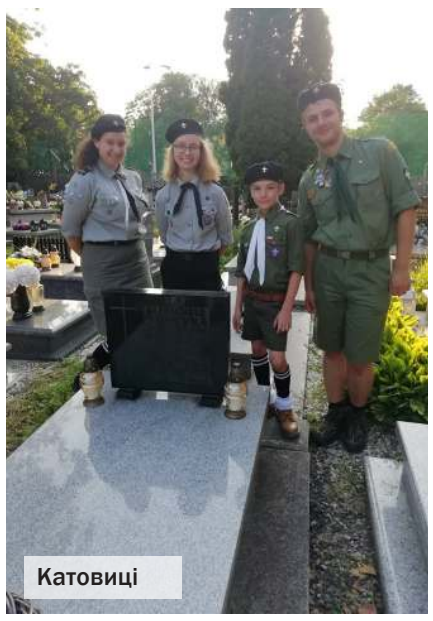
Катовиці

Люблін

Білосток

Варшава

Варшава

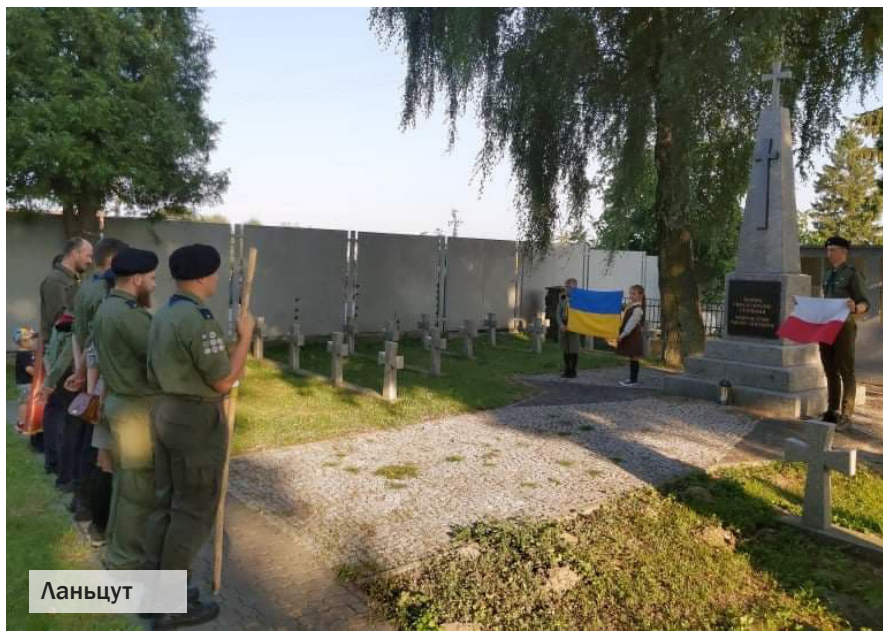
Ланьцут

«Церковка» у Коморові (Мазовецьке воєводство)

Щецін

Уґощ біля Битова

eprasa.pl b1c7d58c3a

ГРОМАДСЬКІ ВІСТІ

Футбольний турнір з нагоди 30-річчя Незалежності України у Любліні

11-12 вересня у Любліні на стадіоні Arena Lublin проведуть футбольний турнір «Кубок 30-річчя Незалежності України». Це перша така спортивна подія в місті. Як зазначають організатори, метою турніру є інтеграція українців, які проживають у Любліні, налагодження контактів і співпраці, популяризація футболу. Залучення до участі команд різного рівня підготовки стане нагодою переконати людей в тому, що сьогодні всі можуть грати в футбол. Навіть той, хто більшість часу проводить перед комп'ютером, може вийти на поле.

Організатори події – футболісти Сергій Павловський та Руслан Пісоцький. Щоби взяти участь у турнірі, слід зареєструвати свою команду. Сконтактуватися з ініціаторами заходу можна за телефоном (737 493 397) або заповнивши анкету на сайті ukraina30cup.mailerpage.com. Зареєструвати можна максимум 15 людей.

Почесний патронат надали мер Любліна та Генеральне консульство України в Любліні. Партнером події також є Фонд духовної культури прикордоння.

Більше інформації читайте на сайті або фейсбук-сторінці турніру «Кубок 30-річчя незалежності України».

Український Арт-пікнік у Кракові

20-25 серпня у Кракові до Дня Незалежності України пройшов міжнародний Арт-пікнік. Учасники свята мали нагоду ближче познайомитися з українською культурою, звичаями та мистецтвом. Відбулися концерти Соломії Чубай, Гордія Старуха, гуртів «Жадан і Собаки» та «Mavka». Крім цього, гості побачили роботи художниці Дарії Альошкіної, переглянули стрічку Михайла Іллєнка «Толока» та взяли участь у майстер-класі з креативного письма від Ірени Карпи.

Нагадаємо, що перший Арт-пікнік пройшов у Кракові 24 серпня 2018 року. Його засновницею є Слава Фролова – українська телеведуча, журналістка, режисерка та мисткиня. Цьогоріч організатором події був Фонд масових видовищ.

Документальний фільм про Україну для польських глядачів

Команда проєкту «Ukraïner» у співпраці з польським телеканалом TVP Dokument знімає чотирисерійний документальний фільм про Україну. Стрічка вийде наступного року. Про це повідомляється на фейсбук-сторінці «Ukraïner». Як зазначив засновник проєкту Богдан Логвиненко, переговори про цю співпрацю тривали понад два роки: «Фільм розповідатиме польським глядачам про справжню Україну і розвіюватиме міфи російської та польсько-проросійської пропаганди».

Кожна з чотирьох частин триватиме 50 хвилин. Фільм вийде польською мовою. Польське радіо повідомило, що зараз тривають зйомки другої серії. Завершити знімальний процес ініціатори проєкту планують восени. Потім почнеться постпродукція, а прем'єра запланована на 2022 рік. Слідкувати за усім цим можна на фейсбук-сторінці «Ukrainer po polsku».

Нагадаємо, що минулого року завдяки медіапроєкту «Ukraïner» в автобусах у Варшаві та Вроцлаві показували відеоролики, присвячені Україні.

Відеовітання від українців та лемків з нагоди Дня Незалежності України

Фото – скріншот з відео

З нагоди державного свята України представники Об'єднання українців у Польщі та Об'єднання лемків записали відео з побажаннями. Голова української організації назвав надзвичайним часом останні 30 років української історії.

«З цієї нагоди хочемо привітати усіх синів та дочок українського народу. Побажати їм, щоб Україна була вільною державою, щоби ми вміли цю державу боронити та розвивати», – сказав Мирослав Скірка. Очільник Об'єднання, який на відео знятий разом із кількома десятками дітей, передав особливі вітання військовим та громадським і політичним діячам, які відстоюють свободу України.

У спеціальному відео до українців звернувся також голова Об'єднання лемків Григорій Трохановський: «Дорога Україно, дорога українська державо. З нагоди свята незалежності, від імені Об'єднання лемків з Польщі, бажаю, щоби держава українська була міцною, самостійною і щоб ніколи не забула про нас. Із Закерзоння – шиткого доброго».

Відеовітання представників двох організацій з Польщі опубліковане на фейсбук-сторінці Управління закордонного українства МЗС України.

Презентація фотовиставки «Краса єдності» у Кракові

23 серпня в приміщені Інституту культури Вілла Деціуша у Кракові відбулося урочисте відкриття виставки «Краса єдності» – у межах святкування 30 річниці Незалежності України, за сприяння Генерального консульства України та фонду «Вілла Деціуша». Про це повідомляється на сайті консульства.

«Краса єдності» – це проєкт, який має на меті поєднання культурних та мистецьких традицій України та Польщі. Організатори хочуть представити красу українського вбрання. Кожен із учасників ініціативи – відомих польських культурних діячів, поетів та журналістів – мав унікальну фотосесію в українському національному одязі з різних регіонів кінця XIX – початку XX століття. Строї вдягнули, зокрема, актори Даніель Ольбрихський та Анджей Северин. У проєкті взяли участь також члени української громади у Польщі. Наприклад, журналістка польського телебачення Марія Степан приміряла костюм із Черкаської області. Ще одна українка, оперна співачка Ірина Житинська, яка народилася в Івано-Франківську, а зараз виступає у Вроцлавській опері, зодягнулася у святковий дівочий костюм кінця XIX – початку XX століття.

Нагадаємо, що раніше виставку «Краса єдності» презентували у Перемишлі та двічі – у Варшаві. Перший її показ відбувся у грудні 2018 року у польській столиці.

Виставка українського художника Закентія Горобйова у Варшаві

Від 20 серпня у галереї «Дім» в Українському домі у Варшаві можна подивитися виставку «Спосіб пошуку» українського художника Закентія Горобйова. Він народився у 1984 році в Луганську. У 2006 році закінчив Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка. Закентій – дизайнер, типограф, ілюстратор, художник. Живе та працює у Києві. Зараз перебуває на стипендії Міністра культури і національної спадщини Польщі «Gaude Polonia».

«Пропрацювавши тривалий час у сфері реклами та дизайну, я зрозумів, що дизайнер весь час залишається у досить жорстких рамках, не маючи повної свободи. Початком проєкту стала найпопулярніша фраза з Дельфійських максим латинською «Nosce te ipsum», що означає «Пізнай себе». Ця фраза вразила мене своєю простотою. Крім того, вона потрапила мені на очі саме під час внутрішніх переживань та переходу на новий етап розвитку, пов'язаний із переосмисленням, пізнанням себе та особистісною трансформацією. Використовуючи механіку графічного дизайну, живопису та свободу вуличної каліграфії, я намагаюся налагодити діалог із глядачем», – говорить про свою творчість художник. Виставка триватиме у Варшаві до 20 вересня. Вхід на неї вільний.

Шана українським і польським воїнам у Любліні

15 серпня, у 101-шу річницю Варшавської битви, члени та прихильники Українського товариства віддали шану українським і польським воїнам, які спільно захищали свої Батьківщини від більшовицької навали. Учасники заходу запалили лампадки на могилах солдатів обох союзних армій: бійців Української Народної Республіки на православному кладовищі на вул. Липовій та польських воїнів на військовому кладовищі на вул. Білій.

Фото з фейсбук-сторінки Українського товариства

Слід додати, що за два дні до події поховання українських воїнів прибрали та впорядкували. Сьогодні з кількох десятків козацьких хрестів там залишилося тільки тринадцять. У 2001 році на цвинтарі відкрили пам'ятник воїнам Армії УНР. Уже багато років прибирають могили та піклуються про них члени Українського товариства. Вони також організовують тематичні заходи. Минулого року започаткували ремонт могил – наразі вдалося полагодити декілька хрестів. Цьогоріч запланована реставрація наступних. Також активісти хочуть встановити на нових хрестах тризуби та таблички з іменами солдатів (тих, про яких ми знаємо – на жаль, більшість похованих там людей невідома).

В Україну з Польщі доставлять вакцину від коронавірусу

Польща перепродала Україні 650 тисяч доз вакцини AstraZeneca. Про це пише Польське радіо. За словами очільника канцелярії прем'єр-міністра Міхала Дворчика, держава уже передала таким же чином препарати COVID-19 Австралії (1 мільйон доз вакцини Pfizer), Іспанії (2,4 мільйона доз вакцини Pfizer), Португалії (600 тисяч доз вакцини Pfizer) та Норвегії (1 мільйон доз вакцини Moderna). Тепер черга України – сюди направлять 650 тисяч доз препарату AstraZeneca.

За словами голови Урядового агентства стратегічних резервів (RARS) Міхала Кучмєровського, ціни на перепродані Польщею вакцини не розголошуються. «Є правило: не втратити і не заробити. Окремі країни покривають витрати на транспорт, який ми організовуємо», – цитує Міхала Кучмєровського Польське радіо. За його словами, перепродаж вакцин є величезною міжнародною логістичною акцією.

Кучмєровський розповів, що такі операції відбуваються згідно з фармацевтичним законодавством та вимогами виробників. «RARS сьогодні ефективно справляється з усім процесом», – запевнив голова Урядового агентства стратегічних резервів.

Як ідеться на сайті Міністерства закордонних справ, «партія вакцин частково буде продана за закупівельними цінами, частково передана безоплатно».

Загалом із Польщі в Україну має надійти 1,2 мільйона доз препаратів проти COVID-19. У серпні доставлять першу партію.

У Вроцлаві розпочалася польсько-українська Фемінатива (Feminatywa Polsko-Ukraińska)

В межах проєкту заплановано 6 зустрічей.

ЗУСТРІЧ 1: Польсько-українське сусідство у глобальній перспективі, 20.08.2021, 18^{00}, Concordia Design Wrocław, Слодовий Острів 7.

ЗУСТРІЧ 2: Час історії. Порозмовляймо про історії жінок. 27.08.2021, 18^{00}, Національний інститут ім. Оссолінських, вул. Шевська 37.

ЗУСТРІЧ 3: Провінційний фемінізм. 3.09.2021, 18^{00}, Національний інститут ім. Оссолінських, вул. Шевська 37.

ЗУСТРІЧ 4: Про інший досвід. 10.09.2021, 18^{00}, Міський арсенал (Археологічний музей, відділ Міського музею Вроцлава), вул. Цєшинського 9.

ЗУСТРІЧ 5: Яка мама, така донька. 24.09.2021, 18^{00}, Медіатека, пл. Театральна 5.

ЗУСТРІЧ 6: Церква жінок. 1.10.2021, 18^{00}, Медіатека, пл. Театральна 5.

Записи на: www.fama.wroc.pl Вхід безкоштовний. Всі зустрічі будуть також транслюватись онлайн на сторінці Фемінативи.

Опрацював на основі повідомлень **Павло ЛОЗА**

Більше новин шукайте на сайті: nasze-slowo.pl

eprasa.pl b1c7d58c3a

ГРОМАДА

Ігор Гривна про «Наше слово» та проблеми асиміляції

«Кому та навіщо потрібне „Наше слово"?». Таке питання прозвучало під час червневої зустрічі ольштинських активістів із головою Об'єднання українців у Польщі Мирославом Скіркою. Хто та навіщо під час зборів ставив питання, яке потім у Варшаві повторив голова ОУП на засіданні редакційної колегії тижневика?

Цей «хтось» – це Ігор Гривна, зараз – головний редактор видання «Газета ольштинська», яка виходить друком в Ельблонзі та Ольштині. Ігор відомий в українській громаді, він колишній вчитель історії в українському ліцеї у Ґурові-Ілавецькому. Враховуючи його журналістський та видавничий досвід, можна сказати, що у питанні видання газет він «побував у бувальцях». Тому я поцікавився у нього, звідкіля взялося це питання стосовно «Нашого слова» та яка, на його думку, має бути на нього відповідь.

Сьогодні нам треба вдатися до реальних заходів, якот в народній мудрості – «Якщо гора не йде до Магомета, то Магомет іде до гори». Тут, як на мене, можливе лише компромісне рішення – піти одне одному назустріч.

Пряма мова Ігоря Гривни.

▲ Ігор Гривна

Фото із сайту gazetaolsztynska.pl, автор Пшемислав Ґетка

Звідки взялося провокативне питання

Його ставлять сьогодні собі всі, хто працює з медіа, особливо пресою. Для кого мають бути ці друковані видання та яка їхня перспектива? Не секрет, що молоде покоління «живе» в інтернеті. Тому читачів газет меншає з кожним роком. Це явище помітне не лише у Польщі, а й в усьому світі. Для прикладу скажу, що престижне польське видання «Gazeta Wyborcza» великою мірою тиражується в електронному, а не паперовому форматі.

Специфіка читацького ринку – це явище глобальне, не лише польське. Але стосується воно й нашої громади. Нам треба думати про те, що паперове видання має стати лише додатком до інтернет-формату. Читачі друкованої газети мають свої думки щодо нього, бо це можуть бути люди похилого віку або ті, кому не хочеться користуватися мережею. Наша аудиторія має ще таку специфіку: чим молодше покоління, тим воно гірше володіє українською мовою. Вони спілкуються між собою вже своєрідним польсько-українським суржиком, і не розуміють мови, якою виходять статті у «Нашому слові». Ми як громада усвідомлювали цю загрозу для існування тижневика останні 20-30 років. Ніхто не робив нічого, аби цьому протидіяти.

Одним словом, молодь, якщо не вивчає рідну мову у своїй школі або ліцеї, не зрозуміє «Нашого слова». Варто також зробити зауваження про те, що багато людей з нашої громади не знають навіть кириличного алфавіту, годі згадувати про читання українських текстів у газетах.

Окрім цього, читачів 20-30 років цікавлять зовсім інші теми, аніж 60-річних та старших. Для молоді акція «Вісла» – це прадавня історія, а не болючі особисті переживання дідусів та бабусь. Села Улюч чи Верхрата не викликають у них бурхливих спогадів.

Сьогодні одні навпроти одних стоять люди з покоління виселенців та мігранти з України, які хочуть залишитися у Польщі або заробити грошей і повернутися додому. Для тих, хто приїздить сюди працювати 12-16 годин на добу, «Наше слово» не існує. На жаль, лише 5-10 відсотків мігрантів цікавиться українськими справами у Польщі. Я бачу, що вони створюють в інтернеті чи в регіонах «свої» групи активістів або земляків з України, які не мають стосунку до нашої громади. Тому й існують поруч дві автономні українські групи.

З огляду на все це – я, коли читаю «Наше слово», не можу зрозуміти головного: для кого має бути цей тижневик. Чи для українців із Польщі, яких цікавлять події місцевого значення (Ольштин, Вроцлав, Круклянки, Мокре, Перемишль)? Чи газета має залучити до своєї аудиторії тих, що приїхали з України, які інформацію про події з місць свого проживання знаходять у мережі? Тут треба вибирати: повідомляти про заходи у Перемишлі, Кентшині, Битові, чи в Києві або Полтаві.

«Наше слово» не буде тижневиком, який вважатимуть «своїм» мігранти із України, бо вони вже створили власні сайти та групи. Як не дивно, там я бачу, зокрема в ольштинському регіоні, також «закерзонських» відвідувачів або учасників розмов. Однак я не помічав досі, аби туди наші громадські організації скидали повідомлення про культурні заходи у Вармінсько-Мазурському регіоні, які організовує нацменшинна громада. Раз-другий я робив це сам. Були відгуки здивованих мігрантів: мовляв, є якесь українське культурне життя в Кентшині, Ґіжицьку, Круклянках, Ґурові-Ілавецькому? Це означає, що ми досі не зуміли «вийти» з якоюсь пропозицією до місцевої громади людей із України.

Будьмо схожі на наших українців у Канаді

Ми не вміли так, як канадські українці, «асимілювати» у своїй громаді приїжджих з України. Згадаймо і про те, що у 80-х роках з Польщі виїхало туди багато нашої свідомої молоді. Таким чином у Канаді українців стає більше, а в нас у Польщі – менше.

Об'єктивним явищем у будь-якій діаспорі є те, що із кожним наступним поколінням вона кількісно зменшується. На мою думку, наша громада у Польщі – це своєрідний феномен, адже за більш ніж як 70 років після виселення ми досі існуємо. Ми багато років жили розпорошено, державні органи намагалися нас асимілювати, не було церков, газет, шкіл. У 1947 році з рідних земель у північні та західні регіони Польщі депортували понад 150 тисяч українців. Третина з них не мала стійкої національної свідомості, потім вони стовідсотково асимілювалися.

Немає одного успішного рецепту того, як завадити процесові полонізації нашої громади. Стосується це і читачів «Нашого слова». Можливо, як і в Канаді, допомогти цьому могли би мігранти з України. ■

Орест ЛОПАТА

30-ЛІТТЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

Україна як квітка – росте і квітне

До 30-ї річниці Незалежності України Міністерство культури та інформаційної політики представило концепцію айдентики*, яку створила креативна агенція «Провід». Головним елементом стала квітка, що символізує різнорідність України та є впізнаваним та універсальним образом. Ці графічні елементи ви могли побачити і на сторінках попереднього святкового номера «Нашого слова» (№ 34).

Як кажуть розробники, Україна – складна та складена з безлічі образів, символів, досягнень, персоналій, а її незалежність виникає зі співпраці та взаємодопомоги між тисячами різних груп людей. Щоб донести цей образ, вони створили графічну візуалізацію у вигляді калейдоскопічних квіткових орнаментів, які формуються із різних зображень, фотографій та символів.

Квітка – це образ, що розкриває ідею держави, яка росте та квітне. Вона є одним з найдавніших символів в орнаментально-знаковій культурі України. Її походження можна прослідкувати ще з епохи енеоліту, а різні інтерпретації зустрічаються в місцевих орнаментах по всій Україні. Наприклад, квітка є центральним елементом Петриківського розпису. Тож це зрозумілий для всіх універсальний символ, що об'єднує країну.

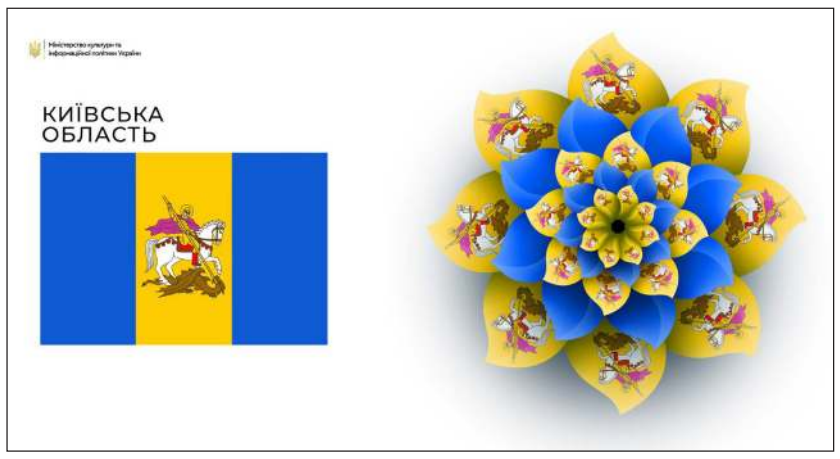

Головна версія логотипу – це синьо-жовта квітка зі стилізованим тризубом на пелюстках, є також опція із небом та пшеницею (як інтерпретація державного прапору). Основний слоган проєкту – «Ти у мене єдина».

Розроблені й інші варіанти для використання як на загальнонаціональному, так і на місцевому рівні. Існують логотипи для різних сфер (спорт, армія, молодь, медицина, екологія тощо) та усіх регіонів України. Кожна область має свою унікальну квітку-логотип з графічними елементами та кольоровою гамою прапорів цього регіону. А якщо мова йде, наприклад, про сільське господарство, то відповідно й орнамент буде формуватися із зображень соняшника, колосків тощо. Фрактальна структура логотипу легко адаптується під необхідні формати.

Є одноколірні, двоколірні та багатоколірні варіанти, за основу градієнта взято наш прапор. Для моделювання квітки розроблено три форми, спеціально для більш зручного і варіативного розташування зображень в рамках контурів пелюсток.

За допомогою таких квіток можна брендувати цілі архітектурні об'єкти та використовувати їх на плакатах та бігбордах. Друкувати в газетах, на візитівках, сайтах, використовувати для створення рамок для фото у Фейсбуці і таке інше. Усі охочі можуть користуватися розробленими інформаційними продуктами абсолютно безкоштовно. Вони розміщені в електронному вигляді за посиланням: fex.net/uk/s/5r3lnsz.

Підготувала Тетяна ДАНЮЧЕНКО

*корпоративний, фірмовий стиль, дизайн

eprasa.pl b1c7d58c3a

УКРАЇНА

Що нас не розділяє – те робить нас ще сильнішими

Коли у суспільстві немає консенсусу з приводу засадничих питань про спільне майбутнє, це не тільки гальмує розвиток країни, але і створює зону ризиків для внутрішньої стабільності. Це перепона, яка перетворюється на лінію внутрішнього розколу. І в незалежній Україні ця лінія довгий час проходила по зовнішньополітичному виборі. Спочатку – багатовекторність за часів Кучми, а згодом – штучне розділення України на два «табори», один з яких дивився на Схід, інший – на Захід.

Консенсусу про те, рухатися Україні в ЄС і НАТО чи в бік Росії і підконтрольних їй організацій на кшталт нинішнього Євразійського економічного союзу не було ані серед ключових політичних гравців, ані в суспільстві. Боротьба між «помаранчевим» і «біло-блакитним» політичними таборами спочатку де-факто призвела до цієї лінії розколу, а згодом її всіляко поглиблювала.

Втім, агресія з боку Росії кардинально змінила ситуацію. І від 2014 року чи не найсерйозніша лінія розколу у громадській думці почала невпинно зникати.

ЄС: як сформувалося ядро свідомих прихильників

До 2013 року включно в Україні була достатньо стала ситуація. Відносна більшість (42%) вважала, що країні треба рухатися до членства в ЄС, близько третини (31%) виступали за Митний союз (нині – ЄАЕС). Невизначених або таких, які були проти членства в обох союзах, було порівну – по 14%. І така пропорція була доста стабільною аж до російської агресії.

І от одразу ж після анексії Криму та перших агресивних дій у 2014 році ситуація змінилася. Підтримка проросійського вектору впала на 10 відсотків – до 22% (березень 2014 року) і продовжила падати далі.

У 2017 році вона вже досягла історичного мінімуму – 11%. На цьому ж рівні кількість прихильників євразійського вектору тримається і нині. Одна з головних дилем у суспільній думці українців була розв'язана в результаті агресивних дій Росії.

Втім, якщо підтримка руху на Схід впала так драматично, то що ж в цей час відбувається зі ставленням до ЄС? Підтримка зросла, стабілізувалася на новому рівні близько 52%. Як бачимо, автоматичної зміни вибору на протилежний не відбувається, що цілком логічно. Паралельно відбувалося зростання частки «неприєднанців». На кінець 2020 року тих, хто проти членства України і в ЄС, і в ЄАЕС, – найбільше за всі останні 12 років – 30%. Плюс ще 13% не визначені. Найбільше це демонструє Східний макрорегіон.

Таким чином, маємо два ключові ефекти. Катастрофічне падіння підтримки союзу з Росією – з одного боку. Безпрецедентне збільшення тих, хто в сухому підсумку не може віддати перевагу жодному інтеграційному напрямку. Але третій ефект – ключовий, хоча і не такий очевидний. Розділення суспільства між двома полюсами – ЄС і ЄАЕС – подолано. Якщо не повністю, то рух в цьому напрямку точно невпинний.

Конфігурація суспільного запиту може змінюватися, але найгіршим сценарієм є чітке розділення суспільства. Це створює напруження, простір для маніпуляцій і нескінченного політичного протистояння. І цей період ми пройшли.

НАТО: сьогодні об'єднує більше, ніж колись

До 2014 року питання НАТО не ділило українське суспільство так, як, наприклад, вибір між ЄС і Росією. Переважна частина суспільства навпаки була об'єднана у своєму негативному ставленні до НАТО. Так, у 2012 році тільки 13% вважали НАТО найкращою гарантією національної безпеки України. Натомість відносна більшість виступала за позаблоковий статус (42%) чи військово-політичний союз з Росією (26%). І фактично тільки на Заході України більшість місцевого населення були «за» НАТО.

Таким чином, шансів на кардинальну зміну ситуації за тих обставин практично не було. Але, як і у випадку з іншими гострими питаннями, зміна настроїв стала наслідком серйозних подій – російської агресії, окупації територій. Так, у ставленні до НАТО громадська думка відреагувала блискавично. Вже у травні 2014 року прихильників НАТО було 34%, у вересні – 44%. Згодом показники були і вищими за 50%, але стабілізувалися все-таки на рівні 42-44% «за» НАТО як за найкращу гарантію нашої нацбезпеки.

Поряд з цим серйозного падіння популярності зазнала й історія з позаблоковим статусом і особливо – з військово-політичним союзом з РФ. Остання опція лишилася із приблизно 10% прихильників. Це – ще одне підтвердження, що безпосереднє зближення з РФ – безповоротно втратило свою привабливість.

Однак, це зовсім не означає, що умовно проросійський шлях – остаточно відкинутий. Насправді, Росія цілком може і буде використовувати іншу лазівку. А це – ілюзія безпеки під назвою «позаблоковий статус» для України. Так, якщо інтеграція з Росією втратила своїх прихильників, то позаблоковий статус – спочатку втратив (від 42% у 2013 році – до 21% наприкінці 2014 року), а згодом почав відвойовувати свої позиції. Поступово, але неухильно. Відбувалося це на фоні певного зменшення ескалації на фронті, повного застою в переговорах щодо врегулювання конфлікту з РФ і елементарного початку призвичаювання суспільства жити в стані збройного конфлікту.

Позаблоковий статус – по суті, є політичним міражем. Росія і свого часу Віктор Янукович грали саме на цьому – видавали це за гарантію надійних відносин України з усіма міжнародними гравцями. І це було до великої міри успішною маніпуляцією. У ситуації, коли напруга від війни в середньому в суспільстві відчувається вже не так гостро, як на першому його етапі, цей міраж позаблоковості знову набирає обертів. У 2020 році вже 34% знову виступають за позаблоковість. Найбільше – на Сході і Півдні.

Тим не менше, як і у випадку з ЄС, ключовим ефектом все одно є рух в бік згуртованості. З одного боку, справа у кардинальній зміні ставлення до НАТО. З іншого, в тому, що підтримка НАТО виросла в усіх макрорегіонах. І хоча різниця між підтримкою НАТО на Сході і Заході – істотна, порівнювати регіони між собою в цьому випадку не надто адекватно. Куди більш показовим буде внутрішня динаміка в самих регіонах. І якщо на Сході 7 років тому підтримка НАТО близилась до нуля, то підтримка на рівні 20+ відсотків – це менше, звичайно, ніж на Заході чи в Центрі, але істотний стрибок саме для Сходу.

Зовнішні орієнтири: знати де тонко, аби не порвалося

Звичайно, можна згадати ще багато інших показників: від позитивного голосування на уявному референдумі «за» НАТО – до переліку основних партнерів, яких суспільство бачить на Заході і в Східній Європі. Але все це – фон, контекст загального висновку: суспільство відійшло від традиційних колись ліній розколу. Так, нові пріоритети ще формуються, рівень їх підтримки варіюється в залежності від регіону. Але старої політичної мапи з розділенням України практично навпіл, коли Захід і Центр тяжіють до ЄС, а Схід і Південь – до Росії, або коли майже вся країна проти НАТО, окрім Заходу, – все це в минулому. А сьогодні і завтра цих розколів вже немає. Принаймні у колишньому вигляді. Щоправда, перед українцями стоїть не менш серйозна задача: не допустити появи нових. ■

Марія ЗОЛКІНА,
політична аналітикиня фонду
«Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва»

ПУЛЬС УКРАЇНИ

23 серпня у Києві пройшов установчий саміт Кримської платформи. У ньому взяли участь 44 держави, частина з яких була представлена на рівні президентів (Литва, Латвія, Естонія, Польща, Словаччина, Угорщина, Молдова, Словенія, Фінляндія) та голів урядів (Румунія, Грузія, Хорватія, Швеція). Інші країни представляли міністри та спікери парламентів. Для участі в Кримській платформі, а також святкуванні Дня Незалежності з триденним візитом країну відвідав і президент Республіки Польща Анджей Дуда. Водночас Азербайджан та Китай, яких українська влада називає стратегічними партнерами, на події представлені не були. За задумом Києва, Кримська платформа, яку називають «консультативно-комунікаційним механізмом» за участі дипломатів, політиків та громадських активістів, діятиме постійно, аж до повернення Криму до складу України. Ініціатори вважають, що учасники Кримської платформи мають змусити Росію сісти за стіл переговорів для обговорення мирного процесу деокупації.

Закінчився 12-й Одеський міжнародний кінофестиваль. Подія тривала з 14 по 21 серпня. З нагоди 30-річчя Незалежності України організатори вирішили сфокусувати увагу на українському кіно, тому єдиною конкурсною програмою став Національний конкурс. Журі визначило переможців у шести номінаціях. Найкращим повнометражним фільмом стала стрічка Тараса Дроня «Із зав'язаними очима», найкращим короткометражним – робота Ольги Журби «Папині кросівки», а гран-прі фестивалю виборола картина Катерини Горностай «Стоп-Земля». Приз за найкращу режисерську роботу отримав Нікон Романенко за стрічку «Leopolis night», за найкращу акторську роботу – колектив картини «Стоп-Земля», а спецприз від журі кінофестивалю взяв фільм Маркуса Ленца «Суперник». Нагороду за вклад в кіноіндустрію вручили гостеві кінофестивалю, британському режисеру Террі Гілліаму.

Стартував масштабний книжковий конкурс Best Book Award 2021. Це щорічна головна премія Львівського міжнародного фестивалю BookForum, якою з 1995 року відзначають найкращі українські книжки. Сам 28-й BookForum відбудеться 15-19 вересня у гібридному форматі, а його куратором стане відомий письменник Юрій Прохасько. Імена переможців Best Book Award 2021 оголосять 16 вересня під час урочистої церемонії нагородження BookForum. Організовує подію ГО «Форум видавців» за підтримки Українського культурного фонду. Головою Великого журі стане Богдан Тихолоз, літературознавець, публіцист, блогер, директор Львівського національного літературно-меморіального музею Івана Франка. За його словами, конкурс не просто визначає лідерів книжкового ринку, а орієнтує читачів та загалом «людей книги» на видання, які мають шанси стати подіями року.

Голос Кобзаря «ожив». До 30-ї річниці Незалежності України креативна агенція TABASCO за підтримки Міністерства закордонних справ реалізувала непересічний проєкт – творчу реконструкцію голосу Тараса Шевченка. На жаль, записів розмов митця не існує, позаяк перший фонограф для запису та відтворення звуку був винайдений лише у 1877 році, через 16 років після смерті Шевченка. Але новітні технології зробили неможливе: голос відтворили на основі антропометричних даних та за допомогою нейромережі. Відтепер кожен може почути, як міг би звучати найвідоміший український поет. Відео з «цифровим» Шевченком доступне на фейсбук-сторінці МЗС (facebook.com/UkraineMFA).

Підготувала Тетяна ДАНЮЧЕНКО

eprasa.pl b1c7d58c3a

ЮВІЛЕЙ

▲ «Родина» під час ювілейного концерту

30 років на сцені з українським фольклором

Фольклорний ансамбль «Родина» з Дуб'яжина відсвяткував 7 серпня свій 30-річний ювілей. Це один із найкращих виконавців народної пісні на Підляшші. З 1991 року він популяризує місцевий фольклор не лише на регіональних заходах, але й в усій Польщі та закордоном.

Початок українського організованого життя

Існування «Родини» нерозривно пов'язане з українським культурним життям на Підляшші. Група виникла у дуже важливий для українства в регіоні момент, коли творилися його інституціональні основи, бо ж саме на початку 1990-х виник Підляський відділ Об'єднання українців у Польщі, який згодом перетворився в Союз українців Підляшшя, з'явився перший номер часопису «Над Бугом і Нарвою», у Радіо Білосток почалася трансляція українських передач, зароджувалися циклічні культурні фестивалі. Створення ансамблів, які не лише співають нашою мовою, а й офіційно називаються українськими, було ще одним елементом побудови стабільних основ для функціонування громади як організованої групи в регіоні. Бо ж до того казали, що на Підляшші немає жодних українців, немає фольклору, а все українське – то лише вигадка.

«Білоруські» українські ансамблі

Початок 1990-х – це час, коли на Підляшші існувало ще багато колективів, передусім фольклорних, у складі яких були носії традиційної місцевої культури. Вони часто функціонували як «білоруські», бо ж нерідко до їхнього створення були залучені білоруські діячі, та й виступали вони переважно на білоруських заходах. Проте репертуар тих колективів був український. Один із таких ансамблів, «Дубочки» (місцевою говіркою – «Дубочкі»), існував раніше у Дуб'яжині, селі неподалік від Більська-Підляського.

«Родина», яка виникла у 1991 році, була першим гуртом, що офіційно почав функціонувати як український. У цьому немає нічого дивного, адже до його створення долучилися українські активісти, а першими керівниками стали музиканти з України: Василь Павлюк з Рівненського інституту культури, засновник студентського фольклорного колективу «Горина» з Рівного, а також Стефан Ярмола та Миколай Якубович.

Від опрацьованого до традиційного фольклору

Учасниками нового ансамблю стали жителі Дуб'яжина, зокрема колишні співаки «Дубочків». Це були переважно молоді люди, які виконували традиційні та аранжовані українські пісні.

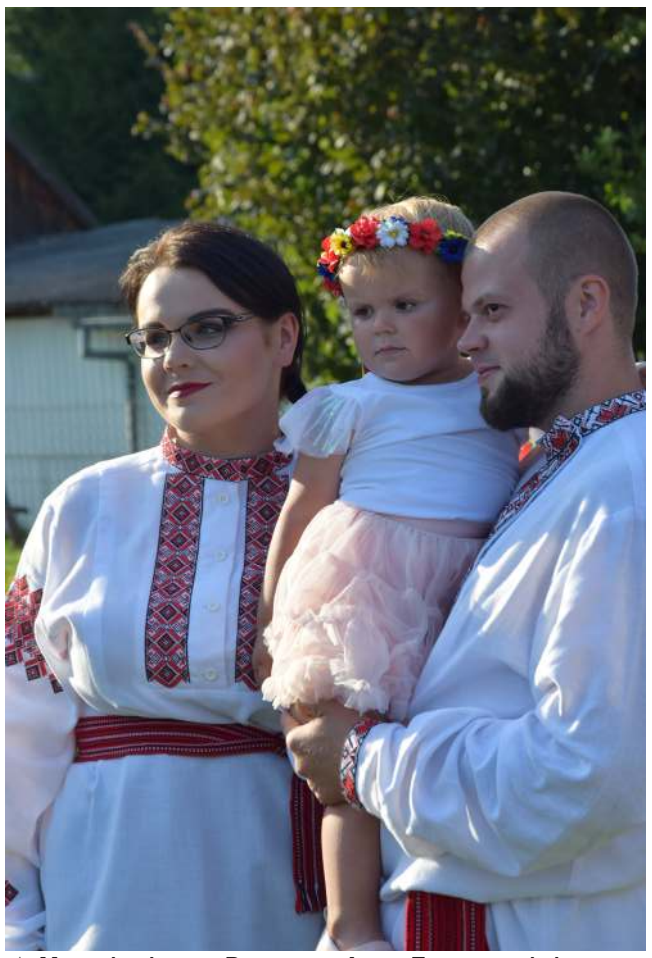

▲ Молоді співаки «Родини» – Адам Томчук з сім'єю

Зараз у «Родині» з першого складу залишився лише Іван Томчук. Він згадує початок діяльності гурту так:

«Ой, мнуого нас зобралося. Тогди в „Родині" било 30 чоловіек, все молодиї, я бив найстарши. Дошлі ще до нас тиї, якії співалі в церкві. В ансамблі ми міелі: два баяни, перкусію, тамбурин, а співалі народни пісніу, як „Розпрагайте хлопці коні", „Хмеля", але опрацовани».

У 1995 році з «Родиною» почала працювати Єлизавета Рижик (зараз Томчук), родом із сусіднього села Кнориди, випускниця Рівненського інституту культури. Нова керівниця, з одного боку, дуже добре знала підляські реалії – не лише говірку та місцевий фольклор, але й національні нюанси; з іншого боку – мала гарну музичну підготовку, аби добре працювати з місцевими співаками. Започаткована тоді співпраця виявилася дуже успішною. «Родина» пішла в бік традиційного, неопрацьованого фольклору та під опікою молодої керівниці стала одним із найкращих популяризаторів підляської традиційної пісні, ансамблем, визнаним не лише у місцевому українському середовищі.

«За 30 років точно багато чого змінилося, – каже Єлизавета Томчук, яка вже 26 років працює з „Родиною". – Спочатку група виконувала різні пісні, але з часом зосередилася на місцевому фольклорі. У репертуарі з'явилися також обряди. Ансамбль почав виступати на концертах і фестивалях не тільки для українського середовища».

Варто згадати, що Єлизавета Томчук також керує Українським ансамблем пісні і танцю «Ранок» з Більська-Підляського, який єднає молодь, що вчиться української мови. Уже багато років обидва колективи, у складі яких – співаки різних поколінь, активно між собою співпрацюють.

«Родина» виконує передусім фольклор свого села – старі обрядові і ліричні пісні. Гурт виступає на більшості концертів, фестивалів і конкурсів, організованих Союзом українців Підляшшя, представляє підляське середовище на заходах у країні та закордоном.

Важливо, що група від самого початку відома в українських колах у всій Польщі – вона виступала на «Лемківській ватрі» в Ждині, фестивалях у Кошаліні та Сопоті. Концертувала у багатьох країнах, зокрема в Україні, Литві, Франції і Бельгії.

На учасників гурту особливе враження справив виїзд до Західної Європи. «Найбуольш ми переживалі, як в 1997 році поїехалі до Франції і Бельгії, – згадує Валентина Томчук. – То ж ми люде з села, а поїехалі на такії концерти, співалі в церкві святого Володимира в Парижу. То било для нас дівне, бо в церкві то ми молімся, а там співалі такії звичайни пісніе, показалі наше пудляськє весієлє, як молодая виходіла замуж. Думаю всієм сподобалося, алє для нас то било страшне переживанє».

Великим успіхом «Родини» стало перше місце у відомому Загальнопольському фестивалі капел та народних співаків у Казімєжі над Віслою у 2010 році. Вона була першим в історії фестивалю колективом, який заспівав не польською та відразу отримав визначну нагороду. Досі там виступали лише носії польського фольклору. Результатом консервативних вимог було хоча би те, що співаки з Південного Підляшшя спеціально перекладали пісні з говірки на польську. Разом з виступом «Родини» почалися зміни у цьому найвідомішому тематичному фестивалі у Польщі.

«„Родина" в Казімєжі показала високий рівень: що це хороший виконавець традиційного фольклору, а треба сказати, що небагато є таких ансамблів, – каже

7.

eprasa.pl b1c7d58c3a

КОМЕНТАРІ

Громада до річниці незалежності

Андрій ВОНТОРСЬКИЙ, україніст, поляк зі Щеціна – великий приятель українців

У рік проголошення незалежності мені був 21 рік. Це взагалі досить цікавий момент у моєму житті. Влітку 1991 року я був як перекладач з групою молоді в Латвії у місті Дурбе та Ризі – столиці теперішньої держави, а тоді ще радянської республіки. Саме там я перебував під час державного перевороту, який стався, коли Михаїла Горбачова (першого та єдиного президента СРСР – *ред.*) закрили в Криму і всім Радянським Союзом хотіли правити «путчисти», тобто крайні комуністичні сили, які власне прийшли до влади. Отже, я не з перспективи України, але з перспективи Прибалтики міг спостерігати ці події. Там дочекався провалу спроби державного перевороту – вже було видно, що завершується епоха Радянського Союзу і що країна розвалюється буквально на очах. Саме Україна та Прибалтика – це були ті радянські республіки, які досить гостро ставили питання незалежності.

Пізніше я повернувся додому й події в Україні спостерігав, дивлячись телебачення і читаючи пресу. З одного боку, це була велика радість, що все немовби повертається на свої місця, начебто повернулися часи після Першої світової війни, коли народи проголошували свою державну незалежність. Нагадаймо хоча б Естонію, Латвію чи Українську Народну Республіку. З іншого боку, відчувалось певне незрозуміння: я тоді не розумів, чому польська влада, в тому числі міністр закордонних справ Кшиштоф Скубішевський, підтримує зв'язки з центром, тобто з Радянським Союзом, а водночас намагається налагодити відносини з Україною. Але тої останньої крапки ще не ставилося – Україна зразу не була офіційно визнаною незалежною державою і постійно ще працював посол Польщі у Москві, тобто визнавалося існування Радянського Союзу. Союз фактично був ліквідований у грудні 1991 року, й аж тоді Польща та весь світ визнали українську незалежність.

Я радів, що нарешті в Україні не буде написів двома мовами або тільки російською, що нарешті українська мова буде реабілітованою. Згодом я вирішив навчатися на українській філології у Львівському університеті, куди поїхав у 1993 році. Я радів, що українські діти не будуть змушені вивчати чужу мову, не буде процесу денаціоналізації, і що українська культура нарешті зможе вільно розвиватися без обмежень. І так воно сталося. В мовному та культурному питанні багато можливостей за ці тридцять років було втрачено, тому що в часи Кучми, Януковича та після Ющенка було ретроградство, ворожість до прогресу. І якраз у цьому питанні, на жаль, ми не змогли досягнути того, що було можливим. Лише тепер мова відроджується, і ліквідуються всі залишки радянщини та російського впливу на українську мову, культуру, в тому числі кіно. Тішить, що за останні роки в Україні відбуваються теж справжні реформи. Це дає надію, що Україна піде вперед, а на це дозволяє її величезний потенціал як людський, так і економічний.

А що вдалося? Насамперед те, що держава існує, що вона незалежна і що ніхто не може сказати, що українці – це росіяни. Світ визнав Україну, і вона вже є на мапі Європи та світу, її стерти неможливо. Війна, про яку ми повинні пам'ятати, показує, що всю Україну не можна проковтнути. Агресивний сусід може відірвати лише якісь шматки тієї території, і це звичайно теж негатив. Надіємося, що Крим повернеться Україні, бо це українська територія. ■

Записала Анна ВІННИЦЬКА

Настя ФІЦАК, студентка медицини, молода активістка з Перемишля-Щеціна

Звісно, не можу пам'ятати дня проголошення незалежності України, бо народилася у 1996 році. Тому для мене незалежність України є чимось так очевидним, як фізіологія, скажімо, як дихання. Ти про це не думаєш на щодень, а дихаєш. Тобто доки ти здоровий, доки тобі вистачає повітря. Тому хоча я не пам'ятаю початків незалежності, вже дуже добре пам'ятаю початок війни в Україні. Тобто цю реальну загрозу, можливість її втратити. Тоді я усвідомила, скільки ця незалежність нам, моєму поколінню подарувала. Скільки поїздок, можливостей пізнавати українську культуру, самих українців, міст, просторів, регіонів. Завдяки незалежності можемо вільно говорити українською мовою і без проблем привозити собі українські книжки через кордон, не мусіти ховати їх так, як робила це колись моя мама.

Я виросла у Перемишлі, на пограниччі з Україною. Якби Україна не була незалежною, я мешкала б на кордоні з Радянським Союзом. Це усвідомлення і порівняння для мене є дуже сильним. На щастя, є Україна, з усією своєю державною символікою, прапором, тризубом, прикордонною службою, вона береже свою незалежність і окремість. Україна, утримуючи свою культуру і все що з нею зв'язане, дозволяє тому, що ми маємо до чого апелювати і з чим ідентифікуватися як українці, що живуть з іншого боку кордону. І попри те, що розділяє нас ця фізична мережа, то ми – українці на рівні спільних кодів, діємо на тому самому вайбі*. І це завдяки незалежності, безперечно. ■

* вайб – емоційний стан, що виникає під час спілкування з ким-небудь, контакту з чим-небудь, перебуванні в певному середовищі, в настрої, стані; атмосфера, настрій, естетика, в якій приємно знаходитись; хвилі позитиву.

Записала Кася КОМАР-МАЦИНСЬКА

Єлизавета Томчук. – Вони співають, але не кожному відомо, як презентувати ці пісні на сцені. Думаю, що „Родина", нескромно кажучи, це знає та вміє показати фольклор не лише для нашого середовища».

«Пісня нас всіех єднає»

У «Родині» виступають сьогодні не лише жителі Дуб'яжина, але й мешканці сусідніх населених пунктів. Оскільки села на захід від Більська-Підляського найчастіше змішані – православно-католицькі – то до колективу потрапляють також католики.

«Я співаю 16 ліет, – говорить Владислав Вашков'як. – Мама моя била з-за лінії Керзона і я мнуого піеснюв знаю од мами. Часом Еля питає „А скуоль знаєте тиї пісніе, ви католік". Я кажу, що не до кунця, бо сім'я поміешана, а знаю, бо як колісь на полі тяжко було, то мама казала: „Співайте, буде льокш"».

«Моя мати тоже католічка, – додає Іван Томчук, – алє батько православни. Хрищани я в церкві, ходжу до церкви і співаю в хорові. Алє то без значеня, що хтось католік, хтось православни, піесня нас всіех єднає».

Кілька поколінь гурту

«Родина» відома як колектив, що гуртує передусім носіїв підляського фольклору. На жаль, багатьох визначних співаків уже немає серед живих. У вічність відійшли Олесь Романюк, Ольга Кондратович, Леон Фіоник.

«Багато людей пройшло крізь ансамбль, багато відійшло, – підсумовує Єлизавета Томчук. – Я як керівниця дуже шкодую, що не всі спогади найстарших встигла записати, бо то була скарбниця знань про колишні пісні. Люди, що виступають зараз, також багато чого знають, бо на кожній репетиції я довідуюсь щось нове».

Хоча основою «Родини» є старші співаки, гурт весь час розвивається, і до нього приєднуються й молодші. Юрій Томчук – представник середнього покоління в ансамблі:

«Не помню, колі пришов до „Родини", може в 2005-2006 рокови. То було в моменті, колі хотіелося створити молодши зеспул, алє не було потенціалу. Я зостався в „Родині" і спиваю. З молодих ліет, каваліеркі, помню, що як бував на весілях, на забавах, то некоторих пісень можна було ще научитися, я їх знав, алє не всіе. А тих, которих не знав, то не далося в „Родині" не научитися».

Кільканадцять років тому до ансамблю також приєдналася молодь, що на той час було чимось винятковим. Ймовірно, це був єдиний, і точно – один із нечисленних фольклорних колективів у регіоні, у якому співали різні покоління – від найстарших жителів Дуб'яжина і навколишніх сіл й аж до шкільної молоді.

Одним із таких молодих співаків, що прийшли до гурту понад 10 років тому, був Адам Томчук, син Юрія.

«Репертуару учився од початку, як був молодши, то ніхто мене не учив тих піесні, – розповідає він. – Коб не загінула тая культура дуб'язька, подумав, що дойду до зесполу і буду спивати з старшими».

«Є трохи молодих людей, добре, що вони співають, – коментує Єлизавета Томчук. – Маю надію, що завдяки цьому місцевий фольклор передаватиметься далі. Це важливо – що виступають не тільки старші. Думаю, багато чого привнесла і співпраця з „Ранком", з яким „Родина" виконала на ювілейному заході декілька пісень. Це приклад файного співробітництва, бо видно, що можна переказувати твори молодому поколінню».

Фольклорний ансамбль «Родина» з Дуб'яжина представляє українське середовище та ґміну Більськ-Підляський на культурних заходах. Його учасники невтомно відтворюють місцевий фольклор, популяризують найдавніші пісні і традиційні обряди, а ще – навчають молодих людей виконувати давні пісні. Заспіваймо йому «Многая літа», адже це колектив, без якого зараз важко уявити українське культурне життя на Підляшші. ■

Людмила ЛАБОВИЧ
Фото Аґнєшки Тишкевич

ОГОЛОШЕННЯ

XIX Загальнопольський рисунковий конкурс

«Рідні землі дідусів моїми очима»

Роботи можна виконати в різних пластичних формах (найкраще – формат А3). Просимо не класти на малюнки пластилін та гострі елементи, які можуть знищити дитячі праці під час транспортування.
Братимуться до уваги тільки індивідуальні роботи.

На звороті (ззаду) треба вказати:
■ ім'я і прізвище
■ клас і школу, вік автора
■ адресу і номер телефону.

Професійне журі оцінюватиме роботи у категоріях:
1) діти дошкільного віку (до 6 років)
2) школярі 7-9 років (початкова школа)
3) школярі 10-12 років
4) школярі 13-15 років.

Найкращі праці будуть нагороджені та показані під час XLVI Фестивалю українських дитячих ансамблів – Кошалін-2021.
Праць не повертаємо!

Роботи просимо надсилати до 20 жовтня 2021
на адресу: Związek Ukraińców w Polsce
Zarząd Oddziału w Koszalinie
ul. J. Piłsudskiego 6/1, 75-500 Koszalin
тел.: 94 342-64-70, 884-994-009
zup_koszalin@wp.pl

Управа відділу ОУП у Кошаліні

eprasa.pl b1c7d58c3a

Весіль час...

Літо - пора на весіля. Час фурт втіче, аджы треба ся понагляти, жебы – як бесідували колиси нашы дідове – на зиму не остати самому під перином, го двоє все теплішше. По правді, як тямлю з бабиного оповіданя, колиси найвеце весіль робили в зимі, бо в мясниці было найвеце вільного часу. В поли юж роботы не было, а и на вечірках хлопчыска мали нагоду высмотріти си дакє дівча на решту жытя, а часом лем збаламутили. Вшытко было передумане, предкы підходили до жытя практычні, в хыжы была юж молода ґаздыня, в літі было кому полуденок на поле вынести, на возі и поді сіно топтати, ци пак жыто підберати.

Гнеска, роблячы весіля, кєруєме ся чысто іншым, не перешкаджат нам робота в поли, бо яка то днес робота, не занимат цілой родины, од наймолодшых до найстаршых. З давного остало хыбаль лем тото, же стараме ся оминати два довшы посты и часом вертаме до вінчаня на недільні Службі Божі. Зродил ся новий звычай, вінчаня не так, як нашы предкы в неділю, ци пак мы в суботу, але в іншы дны тыжня, особливо в пятницю.

Тепер вшыткых чытачів хочу запросити на особливе, днес юж неспотыкане, великє лемківскє весіля до Сьвятковы Великой. Великє, бо проходило без мала тыжден, не рахуючы вывідин, оглядин и заручын. Найперше до родичів дівкы, добрі кєд была не лем гарда и робітна, але ищы, а може передовшыткым, кєд мала небылеякє віно – приходил райко. Отец женача посылал чловека, котрий мал ся вывідати, ци родиче высмотреной дівкы были бы згідны приняти його сына за зятя. Як не были переконаны до парібка, райко захвалял хлопчыска, згідні з найвышшом штуком дипломациі. Коли осягнул ціль, такой в суботу одбывали ся вывідины, а часом и заручыны.

Василь Баволяк, сын и внук весільных музыкантів, роками зберaны материялы, записки свого няня и переказы діда зобрал в неповторну монографію весіля свого родинного села. Збогатил єй о пережытя сьвятковян, емоциі весільників и особливий коментар, поясняючый звычаі весільны и міцно розбудувану сымволіку – днес часом для нас загадкову. Автор створил безцінне діло, котрого думам, же не застыдал бы ся и сам Оскар Кольберг. Описал найвірнійше як потрафил, з деталями, оддал атмосферу сільского весіля, гнеска юж нихто бы того так не потрафил зробити. В тот спосіб воскресил тото, што немилосерні юж на все перервала найбільша травма повоєнных выселінь.

Василь Баволяк переказал нам лемківскє весіля Сьвятковы Великой як культурову причту. Не будучы культурознавцьом – подає перфекцийний етнографічний опис весіля, але тіж пребогату збірку сьпіванок и мелодий, як рівнож цінны фотографіі. По-мойому, было то можливе задля вынятковій памяти автора, котрий ищы хлопчыском был сьвідком тых обрядів. Пак, яко музыкант, зберал іх не лем од няня и діда, але и іншых сьвятковянів, яко превелику, неслабнучу тугу до выідеалізуваной, бо на все страченой Лемковины. Потрафил перенести на папір глубину цінной весільной традициі, котру предкы плекали од поколінь, а котра не загыне завдякы його книжці.

Може дахто подумат, же, не маючы одповідньой осьвіты, не повиднам выповідати ся в справах, котры належало бы застеречы для культурознавців, етнографів, етнологів и музикологів. Отже, скромні поясню, чом позвалям собі сесе писати. Чловек наберат знаня не лем зо студиюваня, але природньо через обсервацию, насьлідуваня, інтересуваня ся и постепенне познаваня жытя свойого середовиска-суспільства на ріжных його просторах. Тото само тычыт ся традициі, котра єст повязана и переказувана з поколіня на поколіня, в ній роснеме и з ньом ся зростаме. Дітина початково мимоволи принимат бесіду, спосіб жытя, вартости, але жебы пак приняти іх яко свою тотожніст, потреба сьвідомого діяня родичів, суспільства и доброй воли дорастаючого чловека. В декотрых припадках процес тот проходит постепенно и дає ся вшытко зграти и достроіти, товды любов и привязаня до свого переказуване єст з рода в рід. Так было колиси в родині Баволяків и в дуже іншых нашых родинах, особливо до '47 рока, зато автор потрафил переказати потомным веце, як неєден професор, ци выпусник університету. Можу повісти, же подібні, як Василь Баволяк, з материньскым молоком выссала єм істинну любов до вшыткого, што наше. Выросла єм в родині и суспільстві, де плекало ся нашу традицию и культуру міцно повязану з церковным и ґаздівскым жытьом. Што ся тычыт весіля – то не раз мала єм чест быти друшком, а пак свашком и легком руком з легкым серцьом чепити неєдну молодицю. Тота радіст и тоты пережытя остают з нами на все, зато розумію щыры заміры Василя Баволяка, жебы лишыти для потомных як найвеце з того, в чім сме выросли.

Найдут ся и такы, котры зашмаряют авторови, же о лемківскім весілю написал латинком. Слава Богу, же написал. Такє прочытат и Поляк, и тот Лемко, котрий з кирилицьом не барз си радит, а, на жаль, серед нами такых не бракує. Гнеска в школах вчат лемківского, украіньского, російского, але ци тоты, котры ся вчат, або другых вчат, чуют потребы стосуваня, кєд не розріжняют, або не потрафлят выповісти буквы, о котры сперамe ся од років? А традиция для них часто кінчыт ся на ужытю народнього одягу пару годин на дакім весілю або на єдні, другі, ци треті Ватрі. Што раз частішше чую, же заміст в горы, іхают в «хори», о творіню неологізмів не буду ся розводила.

Завдякы Васильови Баволякови вышла прекрасна книжка. Маме книгу по берегы выповнену безцінныма текстами, інформациями, фотографіями, пережытями и емоциями, котры міг нам переказати лем хтоси такі як Баволяк – родовитий Сьвятковян – доцяп зроснений зо своім рідным селом и з Лемковином. Як даколи найдут ся такы мудры, што будут хотіти напечатати наше весіля кирилицьом, будут мати на чім ся сперти, готовий материял, котрий гнеска єст юж неможливий до зобраня – Василь Баволяк подає нам як на тацы.

О вартости книгы *Łemkowskie wesele w Świątkowej Wielkiej* сьвідчыт тіж рецензия, такой клясы фахівця як пані Богуміла Тарасєвіч, котра, як науковец и незаперечальний авторитет, барз высоко оцінила монографію сьвятківского весіля Василя Баволяка. Дякы выдавництву ŻYZNOWSKI *Łemkowskie wesele w Świątkowej Wielkiej* выдано прекрасьні, на понад 500 сторінках, и продає ся барз туньо. Не хоче ся мі вірити, жебы в дакотрій лемківскій родинні бібльотеці той книжкы не было.

На конец поділю ся з вами барз добром вістком, на днях вказала ся наступна книжка Василя Баволяка з лемківскыма приповідками. Чысленны пословиці о весілю, заміщены в перші його книжці, заповідают другу вынятково цінну перлину, зроджену в Сьвяткові Великій. ■

Петрова ПАРАСКА

30 років – то дуже и мало

Думам, же дуже залежыт од того, хто смотрит и як смотрит на час. Тридцет років справді то дуже и заразом мало. Єден повіст, же дуже, а іншый, же мало. Для пса, кота, козы, коровы ци коня то барз долгый час, аджы неосягальний, але для чловека то за короткє жытя, о державі ани нич юж не повідайме. Зрештом, «дуже» и «мало» то понятя без точной міры. Єден посмотрит и повіст, же то дуже воды, а другий, же мало, бо каждий тоту саму воду мірят свойом мірком. Кєд посмотриме з іншого боку, то одповід на зьвіданя скрыте в наголовку буде чысто інша. Старчыт згадати 1918 рік, а товды інакше посмотриме на тогорічний ювілей самостійности Украіны. Рая в ні ніт, але існує.

Жданя Украіны

Мы сме вірили, же буде вільна, але товды нихто з нас ани не думал, же стане ся то за нашого жытя. Старчыло кус лем пожыти, а самостійна Украіна народила ся и поруч єй маме юж од тридцетьох років. Нераз чул єм, же як я можу быти Неполяком, прецін ім польскі хліб. Одповідал єм, же на хліб сам працюю, а Поляком не можу быти, бом зроджений з родичів – Неполяків. Іхні думкы коломутило моє нибы то польскє назвиско, на -ский закінчене. Кєд з такой одповіди не были задоволены, зьвідувал єм ся: *Кєд впровадят гуцула в стадо овець* (в околиці діяла стаднина кони и бачівкы, на полемківских луках пасли ся підгаляньскы отары и місцевы коникы), *то уцьом стане*? Одповідали, же ні и на тім кінчыла ся дискусия.

Нераз чули сме, же Радяньскі Союз єст не до здертя, же то потужня держава, никого ся не боіт. Росли сме в губокім пеерелю, школа и масмедя кормили нас таком папком, хоц в народі кружыли юж ріжны анегдоткы. Некотры з нас перестали юж ждати третьой сьвітовой, бо подіі 1968 рока в ческі Празі вказали, же єй не буде. Захід за барз тремтіл перед Сходом, його політыкы памятают, же російскє війско потужене російском зимом, затримало Наполеона и Гітлера. В іншім товаристві повідало ся, же Союз єст кольосом на глиняных ногах, же хоц каждий край на сьвіті ся го боіт, то и так колиси промине, як вшытко. Прецін аджы вічний великий Рим жыє лем на картах історії. То нич, же дехто бесідує о II-ім або и о III-ім Римі, час показал, же перенятя на себе його цісарской влады и гербу не врятувало перед загыбельом ани цісарской Німеччыны (одроджений гітлеровский *Райх* барз скоро ся розлетів), ани царской Росиі. Цісарска Австрия тіж ся посыпала, вшыткых іх погребал 1918 рік. В вісемдесятых роках сперали сме ся над тым, ци червену звізду Радяньского Союзу розсадят чужы загоны (так як Рим ци Візантию), ци внутрішні силы. По якисім часі, кєд СССР юж не існувал, єден з моіх товаришів зьвідал ся одкал єм тото знал, же Радяньский Союз сам од себе ся розлетит. Зачутий осуд повторил на учылищы, а оказало ся, же мал рацию, зьвідували ся го в якых службах служыт. Жадна таємниця, же тото-м вычытал, хыбаль в *Kraju Rad*. Тым, котры недавно ся вродили, повім, же колиси была така газета. Так по правді то в зачытанім дописі бесідували, же кєд Союз не змінит свойой політыкы зглядом народів Кавказу и Закавказя, то народы тоты од середины розсадят го. Правда была інша. Авганістан вказал неміч Армиі Радяньской (оказало ся, же мож єй затримати), а борба за владу на самі горі доповнила діло. Пуч Янаєва з 19 серпня 1991 рока был цьвяком до труны СССР и источником самостійной Украіны.

Чым єст свобода?

Свободу прекрасні описал Йоан Павло II: *Свободы не можна лем посідати. Треба єй цілий час, цілий час и неперестанно здобывати. Здобыват ся єй, роблячы з нєй добры діла – діючы блага в істинні, бо лем «істинна робит вільныма» люди, співкы суспільств и народы.* Під такым розуміньом свободы підписую ся обома руками. Повыжша дефініция выразні вказує, же не важне єст, як довго самостійна Украіна існує, але тото ци єй мешканці жыют Украіном и для Украіны, ци горды сут зо свого материка.

Далі буде

Борис ЛЕМКІВСКИЙ

eprasa.pl b1c7d58c3a

Історія

Тридцять років самостійної України: факти та спогади

Хроніка 1991 року

Після довгої боротьби український народ оголосив свою самостійність. З тих пір день 24 серпня став державним святом, а перед країною постали нові виклики та завдання.

24 серпня 1991 року, після спроби державного перевороту в СРСР, позачергова сесія Верховної Ради Української РСР своєю постановою затвердила «Акт проголошення незалежності України».

1 грудня 1991 року на території колишньої УРСР відбувся референдум. На питання «Чи підтверджуєте Ви Акт проголошення незалежності України?» ствердно відповіли 28 мільйонів 804 тисячі українців або 90,32% з тих, хто взяв участь у голосуванні.

Через тиждень у Біловезькій пущі під Брестом (Білорусь) відбулася зустріч президента України Леоніда Кравчука, голови Верховної Ради Білорусі Станіслава Шушкевича, президента Російської Федерації Бориса Єльцина. Результатом перемовин стала офіційна констатація розпаду СРСР та укладення угоди про створення Співдружності незалежних держав.

2 грудня 1991-го незалежність України визнали Польща і Канада, 4 грудня – Литва і Латвія. Всеукраїнський референдум 1 грудня пройшов в один день з першими виборами президента. У бюлетені можна було вибирати між 6 кандидатами: це був В'ячеслав Чорновіл (Народний рух України), Левко Лук'яненко (Республіканська партія України), Леопольд Табурянський (Народна партія України), а також самовисуванці Леонід Кравчук, Володимир Гриньов та Ігор Юхновський. Усі вони одноголосно підтримували ідею незалежності. У результаті обрали Леоніда Кравчука, за якого віддали голоси 19 мільйонів 643,6 тисяч громадян (61,56% тих, хто взяв участь у голосуванні). 22 серпня 1992 року Микола Плав'юк, останній президент УНР в екзилі (1989-1992), урочисто передав Кравчуку повноваження та регалії.

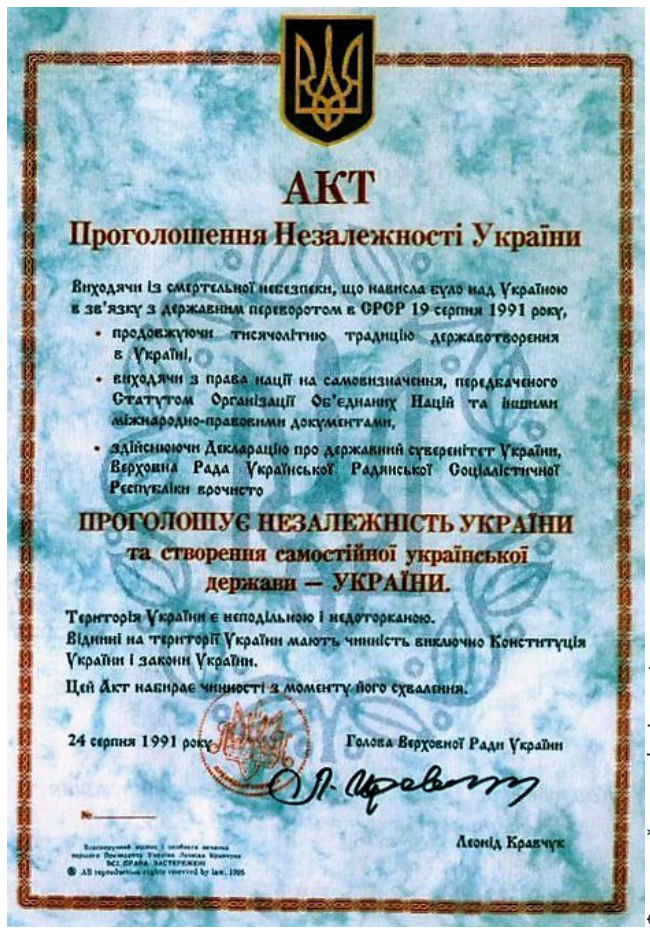

АКТ

Проголошення Незалежності України

Виходячи із смертельної небезпеки, що нависла було над Україною в зв'язку з державним переворотом в СРСР 19 серпня 1991 року,

- продовжуючи тисячолітню традицію державотворення в Україні,
- виходячи з права націй на самовизначення, передбаченого Статутом Організації Об'єднаних Націй та іншими міжнародно-правовими документами,
- здійснюючи Декларацію про державний суверенітет України, Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки урочисто

ПРОГОЛОШУЄ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ та створення самостійної української держави — УКРАЇНИ.

Територія України є неподільною і недоторканою.
Відтепер на території України мають чинність виключно Конституція України і закони України.
Цей Акт набирає чинності з моменту його схвалення.

24 серпня 1991 року — Голова Верховної Ради України

Леонід Кравчук

Фото з сайту proukraine.net.ua

У документі вказано: «продовжуючи тисячолітню традицію державотворення в Україні». Ідеться тут про відновлення державності, яка функціонувала за часів Руси-України, Гетьманщини, УНР, ЗУНР, Української Держави і Директорії, Карпатської України, у короткий період декларативного проголошення незалежності 1941 року. Для масштабності прийнятого Акту та подальшої долі нації такі нюанси, звісно, не мають суттєвого значення. Але вони наголошують, що держава у 1991-му не з'явилася волею сліпого випадку процесів розпаду імперії, без воєнних катаклізмів і жертв. За неї сплачено чи не найвищу у світі ціну десятків чи й понад сотні мільйонів життів українців за більш як шість століть кривавої боротьби.

Документ уклали короткий, щоби в залі не виникало надмірних прискіпливих дискусій. Для обговорення ситуації депутати демократичної меншості зібралися на третьому поверсі, а комуністи, які мали 239 нардепів із 450 – у кінозалі на першому. Останні опинились у дуже непростій ситуації: з одного боку, вони були налякані постійним зростанням державницьких ідей в українському суспільстві, з іншого – їхні уми також паралізував страх, що після провалу путчу у Москві їм доведеться відповідати за підтримку невдалого державного перевороту.

Зваживши всі потенційні ризики, голова українських комуністів Станіслав Гуренко заявив: «Сьогодні ми голосуватимемо за українську незалежність», що стало вирішальним для комуністичної більшості.

***

23 серпня 1991 року після провалу путчу у Москві група демократичної меншості народних депутатів, скориставшись страхом та паралічем волі парламентської комуністичної більшості, внесла до сесійної зали Верховної Ради України національний синьо-жовтий прапор, освячений священником Української автокефальної православної церкви о. Петром Бойком. Наступного дня, 24 серпня, Україна проголосила незалежність. Дуже швидко комуністична більшість оговталась і, попри те, що національний прапор уже масово використовувався у вуличних акціях та замайорів над багатьма державними будівлями в регіонах, у парламенті комуністи на законодавчому рівні намагалися блокувати його офіційне визнання. Лише 4 вересня 1991 року, після триразового голосування, синьо-жовтий стяг підняли над будівлею.

***

23 січня 1990 року у Преображенському соборі Львова відбувся церковний собор Української греко-католицької церкви за участю 6 єпископів та близько 200 священників. Він проголосив легалізацію цієї церкви. Вів його архиєпископ Володимир Стернюк – місцеблюститель Глави УГКЦ в Римі, кардинала Мирослава Івана Любачівського. Духівництво визнало неканонічним Львівський псевдо-собор 1946 року.

Зі спогадів очевидця подій кінця 1980-х і початку 1900-х років професора Зенона Боровця, Львів

«...Перші спорадичні виступи, коли священники і миряни катакомбної УГКЦ почали відкрито заявляти про своє існування, почалися ще 1988 року, під час святкування 1000-ліття Хрещення України-Руси. У Львові ж перша відкрита божественна літургія була відслужена на Зелені свята 1989 року (18 червня) просто на вулиці перед закритими дверми костелу Кармелітів Босих, який нині є храмом Архистратига Михаїла УГКЦ. Саме тому святкування розпочинаються із молитовної згадки тих подій у церкві св. Михаїла...

...Але так було хіба що тільки у Львові, бо навіть у поблизьких селах і містечках час, здавалося, зупинився на позначці добряче замаринованого «брежнєвизму», і видавалося, що так триватиме завжди, допоки той Львів не перебродить і вщухне. Тож, щоби бодай на хвилю ковтнути повітря свободи, люд звідусіль з'їздився до міста на острівець волі...

...Ситуація тоді направду змінювалася з карколомною швидкістю, і львів'янам ставало уже затісно у власному місті. Невідомо з чиєї подачі виникла ось така практика, щоби у Львові формувати колону добровольців, електричками чи рейсовими автобусами добиратись у райцентри, невеликі містечка чи села, там організовувати молебні на могилах Українських січових стрільців та вояків Української галицької армії, убитих більшовиками, чи на місцях катувань; проводити мітинги, піднімати синьо-жовті прапори. Це дивним чином паралізувало волю місцевих кагебішників, партійців, міліції. Після цього вже ніхто не смів зривати чи виламувати руки за національні стяги. Ось так, тиждень за тижнем, зі Львова вирушала група від 50 до 200 людей, яка вже на місцях за рахунок місцевих мешканців виростала до «некерованого» (з точки зору тодішньої влади) натовпу у декілька тисяч осіб. По-різному сприймали такі «десанти» люди на місцях: хтось, узрівши заборонений прапор, чимдуж тікав у бічні провулки, «аби сусіди не впізнали»; хтось від здивування застигав, немов соляний стовп, і не міг зрушити з місця, допоки колона не зникала за дальніми будинками; а більшість, навіть переважна більшість, долучалась і марширувала вулицями. Багато хто, побачивши український прапор, не міг стримати сліз та й навіть не стидався їх. Бувало, що перед колоною з хати виходила уся родина, і сиві батьки виносили на рушнику хліб. В обмеженій людській мові не існує таких понять і слів, щоби описати почуття тих, хто пережив 45 літ ненависної кривавої більшовицької окупації і врешті, уже на схилі літ, знову побачив, як вільно майорить український синьо-жовтий стяг...

...6 серпня 1989 року в селі Підлисся на Львівщині на Білій горі підпільна УГКЦ відновила традицію, перервану ІІ Світовою війною: у першу неділю серпня відправляти божественну літургію на молитовну згадку про о. Маркіяна Шашкевича. Службу Божу за участі тисяч вірян та у співслужінні численних священників очолив єпископ Павло Василик. Після завершення літургії багатотисячна громада на мітингу одностайно підтримала вимогу легалізації УГКЦ. У цій події, серед інших, взяв участь і священник із Польщі, о. Петро Кушка...

...На початку серпня 1989 року, коли у Підлиссі на Білій горі зібралися тисячні натовпи людей, КҐБ, міліція, компартійні посадовці уже остаточно втратили контроль над народом...

...Щоправда, не завжди влада безборонно здавала свої позиції – часом вдавалася до підступу та провокацій, а часом і до сили. Доволі «оригінально» спецслужби і компартійці вчинили у Жовкві (тодішній Нестеров). Львівський синьо-жовтий «десант» добирався до цього райцентру рейсовим автобусом (а ще двійко мітингарів – роверами). Очевидно, що більш ніж два-три десятки осіб в автобус не вміщалися, тож вони не могли створити якоїсь поважнішої потуги. До того ж, влада вдалася до «військової хитрості». Мітинг у центрі Жовкви біля замку, де у 1939-1941 роках комуністи замордували багато безневинних українців, був призначений на 11-ту годину. На цей час там мали зібратися найсміливіші з жовквічан та мешканців довколишніх сіл – багато хто тоді ще не ризикував відкрито долучатися до таких акцій і спостерігав або через шпарину заслонених фіранками вікон, або ж удаючи, що випадково проходив повз, лиш на хвилинку затримався. У кожній місцевості перші виступи розпочинали львів'яни, а потім, коли присутні «розігрівались», долучались і місцеві промовці. Проте напередодні хтось розповсюдив листівки, що мітинг відбудеться о 9-й годині – з надією, що учасники не дочекаються львів'ян, самі не наважаться розпочати акцію та розійдуться.

У визначений час до автостанції на краю міста під'їхав автобус, з нього вийшла горстка мітингарів. А тут, на вході до Жовкви, – дві сотні міліціонерів та цивільних тайняків і партійців перекрили дорогу, не впускають прибулих до центру, кажучи «звідки приїхали – туди і забирайтеся, у нас все спокійно, не треба тут чинити безладу». Такі словесні перепалки тривали з пів години, і львів'яни, розуміючи, що нічогісінько вдіяти не можуть, вирішили повернутися назад, аби наступного разу приїхати більшою силою. Але тут несподівано для усіх із центру Жовкви наспіла колона з кількох сотень, а може, й до тисячі людей, і кагебішники з міліціонерами, усвідомлюючи власне безсилля, раптом позникали невість-куди...

...У Львові 14 вересня 1990 року, в присутності понад 50 тисяч мешканців міста, врешті демонтували пам'ятник творцю кривавої терористичної більшовицько-московської імперії – Владіміру Лєніну. Напередодні активісти розмалювали та обліпили його плакатами, натомість прихильники «вождя» розповсюдили листівки із закликом прийти та захистити монумент. На площу перед оперним театром спробували підійти півтори-дві сотні курсантів львівського політучилища та трохи менше пенсіонерів з червоними ґвоздиками в руках, проте вони були не в змозі протиснутись до пам'ятника, оскільки навколо нього ще за багато годин до того зібралися десятки тисяч львів'ян. Десь побіч напоготові стояли вантажівка та автокран, які допомогли „вождю" забратися з міста Лева...». ■

Матеріали з українських інтернет-ресурсів зібрав та доповнив коментарем Богдан ТХІР

eprasa.pl b1c7d58c3a

30-ЛІТТЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

Львів

Фото з архіву Зенона Боровця

1991-2021: «спекотні літа» і втрачені шанси України

В XXI столітті жителі планети помітили, що клімат став більш спекотним. Для мешканців України ці роки стали «спекотними» не лише у прямому, а й у переносному сенсі. Розповім про те, що пережили звичайні люди або, як говорять наші «великі» політики, «маленькі українці». Пафосні речі залишу їм: нехай розповідають з «високих трибун» про те, чого не було, немає... але – маю крихітну надію – колись може бути.

Серпень 1991: «стигле яблуко»

Незалежність дісталась нам несподівано, хоча до того все йшло: з початку XX століття й особливо з 1918 року це слово бриніло на устах справжніх патріотів. Стиглим «яблуко Незалежності» стало в серпні 1991-го, впало, але потрапило в руки не тих, хто за неї боровся. У той час я відпочивав в Криму, в місті Саки. Пам'ятаю, як спустився у вестибюль готелю, де гурт вірменів щось стривожено гомонів біля телевізора. З екрану, затинаючись і помітно нервуючи, «віцепрезидент» Геннадій Янаєв розповідав про відсторонення Горбачова і створення «ГКЧП» (рос. Государственный комитет по чрезвычайному положению – ред.). Перше враження: якийсь холод пронизав душу, начебто змія заповзла всередину. Але заколот «ГКЧП» провалився, і 24 серпня було проголошено Акт незалежності України. Я тоді працював у товаристві «Знання», яке займалось лекційною роботою. Повернувся у Васильківку, а будівля райкому партії (де знаходився мій кабінет) «опечатана». Пробився всередину, довівши, що я не «райкомівець», просидів ще близько місяця в порожньому приміщенні, під охороною міліції і... на цьому все скінчилось. Потрібно було починати нове життя.

Я розпочав його несподівано швидко: диплом історика дав таку можливість. Влаштувався викладачем в місцеве професійно-технічне училище, яке готувало робітників сільськогосподарських професій. 1 грудня відбувся референдум, на якому вирішувалося питання про незалежність України та її першого президента. Я симпатизував дисидентам, тому на виборах віддав свій голос за В'ячеслава Чорновола. Більшість населення, особливо на Сході і Півдні України, проголосувала за партократа Леоніда Кравчука. Я добре знав таких людей за радянської доби, тому ніколи би не віддав свій голос за нього. Приклад сусідів – Польщі, Чехословаччини, Угорщини (де обрали дисидентів Леха Валенсу, Вацлава Гавела, Арпада Гьонца) наглядно це підтвердив. Жаль, що так сталось, але минулого не повернеш, аби переграти все з початку.

Холоднеча «лихих дев'яностих»

Після обрання Кравчука прийшли так звані «лихі дев'яності», які запам'яталися передусім холодними зимами, постійним зростанням тарифів і цін, безробіттям, інфляцією і рекетом. Перечитую «Щоденник» і стає страшно, що довелося жити у такий час. Зарплата зростала, але інфляція з'їдала все, хоча ми були вже «мільйонерами». У грудні 1994 року я отримав 2 мільйони купоно-карбованців, а за газ мав заплатити мільйон. Люди заходили в магазин, викидали десятки й сотні тисяч. Доставка продуктів затримувалася, зникали з прилавків масло, молоко, цукор, були перебої з підвезенням хліба, не ходив (через відсутність бензину) транспорт. Партократи перелицьовувалися, одягали «вишиванки», переходили на українську мову, стали відвідувати храми. А 7 листопада – вивісили синьо-жовті прапори. Останнє мене взагалі шокувало: прапорами УНР відзначали свято більшовиків, які її знищили! Однак Кравчук затримався ненадовго і запам'ятався «кравчучками» – ручними візками, якими користувалися майже всі українці, щоби якось вижити. Авторові цих рядків теж довелося потягати її і постояти на базарі.

Фото з сайту inrespublica.org.ua

У 1994 році до влади прийшов Леонід Кучма, і почалася приватизація, яку народ охрестив «прихватизацією». Сам він увійшов в історію як найгірший із так званих «гарантів»: забезпечував сите життя своєму оточенню, а населення довів до зубожіння. Ми місяцями не отримували заробітної плати, не могли купити найнеобхіднішого, а деякі викладачі (передусім у містах) від недоїдання втрачали свідомість на лекціях. Замість грошей стали видавати якусь продукцію, і на дорогах з'явилися шереги людей, які пропонували купити бампери, чайники, тарілки... Багато хто (зокрема й діти) чергував на станціях, і, коли зупинявся «товарняк», забирав з вагонів вугілля і метал, щоби потім продати. Пам'ятаю, як одна учениця зізналась мені, що майже щодня ходить на станцію «красти метал», бо мама зламала руку і ніде не працює. Їх «ганяє міліція, відлякують пострілами омоновці, але ризикує... бо треба».

У цей же час новоявлені «нувориші» розграбовували підприємства, потягами вивозили зерно і метал, заповнювали дорогими іномарками міста і виводили крадені гроші в офшори. За Кучмою потягнувся шлейф нез'ясованих убивств і «самогубств», найстрашнішим із яких була так звана «аварія» автомобіля і смерть Чорновола. А потім з'явилася «голова журналіста Гонгадзе». Кучму зненавиділа вся країна: піднялася могутня хвиля спротиву, яка увійшла в історію під назвою «Україна без Кучми!».

Втрачена надія «нульових»

Люди намагалися врятуватися від злиднів. Я пробував знайти якусь роботу у Польщі, а на початку так званих «нульових» (2000-х) переїхав у Дніпро (тодішній Дніпропетровськ). Працював у декількох школах, як державних, так і приватних. Зарплата вчителів завжди була мізерна, з постійними затримками. У пригніченому настрої і з думкою про «хліб насущний» я йшов якось містом і зустрів собаку з низько опущеною головою. Тоді подумав: «Оце і я, як собака!» Цей епізод врізався у пам'ять на все життя: народ України перетворили на бездомних, голодних і злих собак. А Кучма тим часом протягував у президенти «свою людину» з кримінальним минулим – Віктора Януковича. З однією метою: щоби захистив його від можливих переслідувань.

Цю кандидатуру підтримала і Росія. Після виборів восени 2004 року Януковича оголосили «переможцем». Фальсифікації, допущені при підрахунку голосів, викликали величезну хвилю протестів, які вилились у Помаранчеву революцію: вона почалась у Києві, на Майдані Незалежності, а потім поширилась на інші міста. Я теж став активним учасником цих подій. Пам'ятаю, як їхав після уроків на центральну площу міста, де збиралися тисячі людей під помаранчевими прапорами. Усі поводилися дуже толерантно (справжня «оксамитова революція»), виступали з промовами, кричали «Ющенко!», зупиняли тих, хто хотів вчинити якусь провокацію. Особливо запам'ятався мітинг, на якому виступав гурт Святослава Вакарчука «Океан Ельзи». Урешті Верховний суд України визнав результати виборів недійсними, а в грудні новим президентом був обраний Віктор Ющенко. Люди пов'язували з ним великі надії, вірили, що країна зміниться.

Але люди розчарувались у Ющенкові, який лише розказував, що «бандити сидітимуть у тюрмах». Серед «помаранчевих» почалась відкрита гризня, яка ослабила їх перед наступними виборами. Олігархи збагачувались, а «маленькі українці» занурювались у злидні. Ющенко – це втрачений шанс України у той час, коли були можливості для європейського, цивілізованого розвитку. На жаль, Європа тоді теж нас не підтримала; усе обмежилось гарними фразами, які нічого не дали.

«Спекотна десятка» тисячоліття

У 2010 році президентом став Янукович. З цього часу Україна стала перетворюватися на «бананову республіку» з диктатором, олігархами і зовнішнім управлінням. Українці – народ, який довго не терпить наруги над собою (все ж таки волелюбні, козацькі гени). Це призвело до Євромайдану і подій лютого 2014 року, коли у центрі столиці вперше пролилась кров. Янукович втік у Росію, а та захопила Крим і розпочала війну на Донбасі. Усі чекали, що почнеться пряме вторгнення російських військ в Україну. Патріотичне піднесення було дуже великим: люди йшли до воєнкоматів, щоби записатись у добровольці. Мені запам'ятався епізод, коли чоловік прийшов разом із дружиною, яка теж хотіла захищати Україну. У цьому пориві об'єдналися представники різних верств населення – від олігархів до звичайних громадян, від футбольних фанатів до дипломатів: всі згадували недобрим словом Путіна! Це був ще один шанс для відродження України.

Майбутнє України залежить від керманичів, але виборча система не гарантує кожному права на владу. Але поки що вони не створили умов для об'єднання нації, століттями роз'єднаної. Наостанок згадаю слова Тараса Шевченка: «Чи діждемося Вашингтона з новим і праведним законом? А діждемось-таки колись...». ■

Анатолій ШОРОХОВ

eprasa.pl b1c7d58c3a

КУЛЬТУРА

Терниста дорога додому

Омелян ЛЕСЬКІВ. Присвячено 80-річчю від дня народження (посмертно)

«...Мені ледь виповнилося сім років, як москаль вчинив ще один на нашій землі злочин – це насильницьке вигнання людей з обжитих теренів, з рідних осель. Тієї весни 1948 року червоне крило хижака захопило Військо, Серакізці, Папоротно й Квасенину. Як нині чую лемент, що розносився по селі, бачу невблаганних «визволителів» зі зброєю в руках, відчуваю страх падіння з воза в губицькому лісі...». Так описує «визволення» з рідного села Військо у своїй першій книжці «Довга дорога до Війська» (1996) Омелян Леськів із Самбора на Львівщині.

Цього року українському патріоту, просвітянину, літератору, композитору, краєзнавцю, члену Національної спілки журналістів України, шляхетній людині непересічного таланту та моєму земляку могло би виповнитися 80 років. Та невблаганна хвороба два роки тому розпорядилася по-своєму.

Я зустрілася із його сином Юрієм у порожній квартирі батька, щоб дізнатися більше про його життя. Юрій Леськів, який пішов по татових слідах, – пластун, головний редактор журналу «Пластовий шлях», член Національної спілки журналістів України, активний громадський діяч, щира та доброзичлива людина.

Розкажіть про село батька та його виселення.

Народився батько у Війську на Добромильщині, яке новітня влада перейменувала на Нові Сади. Він згадував, що у них були хата, стайня, кузня, поле. Жили небідно. Яскраво пам'ятав своє дитинство. Ніхто не сподівався, що все нажите роками треба було в один момент покинути – це сталося 18 травня 1948 року, під час званого «вирівнювання кордонів». Посадили всіх на вози і повезли через ліс у невідомому напрямку. Звичайно, люди вірили, що незабаром повернуться до своїх домівок.

Тато згадував про біль втрати білого-білого коня, якого забрали прикордонники, а він був як член їхньої сім'ї. Також на кордоні застрелили улюбленого татового песика...

Про своє село батько детально написав у книжці «Довга дорога до Війська». Ось цитата: «Згідно з народними переказами, історичне коріння села Військо сягає княжих часів. За свою багатовікову історію воно зазнало чимало ворожих нападів. Легенди стверджують, що в 1648 році козацькі відділи Богдана Хмельницького, які йшли до Замостя, поповнювалися селянами з Війська. У складі гетьманських загонів наші односельці билися з поляками, здобуваючи Добромиль і Нове Місто... У 1943 році велика група молоді села Військо влилася в ряди УПА. Після війни більшовицький режим звинуватив тридцять осіб у співпраці з повстанцями. Як наслідок, хтось «пішов під кулю», хтось – «в полярне сяйво»... Зазнала поневірянь у тюрмах і моя тітка Анна Малицька. На заслання в Сибір у 1945-1947 роках з нашого села було вивезено сімнадцять родин.

Військо мало громадський ліс, був млин, діяли школа, читальня, магазин, молочарня, чотири кузні. Тут мешкали і працювали спеціалісти з різних сільських професій. Перед початком ІІ Світової війни наше село досягло якісно нового рівня розвитку – це зумовлено близькістю Кальварії. Зростала й сільська інтелігенція».

***

Переглядаємо з Юрієм наступні розділи: «Наша святиня», «З плеяди душпастирів», у яких підкреслюється важлива роль церкви для селян. Чим більше було гонінь проти релігії – тим сильнішою ставала національна свідомість християн. Святиня у Війську була побудована у 1839 році, служив там отець Павло Біжинський. Вона мала і свій хор, яким диригував Осип Менцинський. Частина спогадів Омеляна Леськіва присвячена отцю Йосифові Мариновичу, який віддав двадцять п'ять років душпастирству у Війську. Люди пам'ятають, що, коли Кальварія (Кальварія-Пацлавська – *ред.*) відійшла до Польщі й від церкви залишилися дзвони, він їх закопав у селі. Пізніше один дзвін він встановив на дзвіниці церкви у Стебнику. Отець був не тільки відданим душпастирем, а й громадсько-культурним діячем. До речі, його онук Мирослав Маринович – відомий правозахисник, публіцист, громадський діяч, член-засновник Української Гельсінської групи, віцеректор Українського католицького університету у Львові.

Хтозна, чи про Військо ще хтось напише – люди відходять... А ця бойківська земля дала світові Станіслава Людкевича, Олену Кульчицьку, Уляну Кравченко, Анатоля Вахнянина, Івана Сінкевича, Ярослава Малицького, Мілю Лучак та інші відомі постаті.

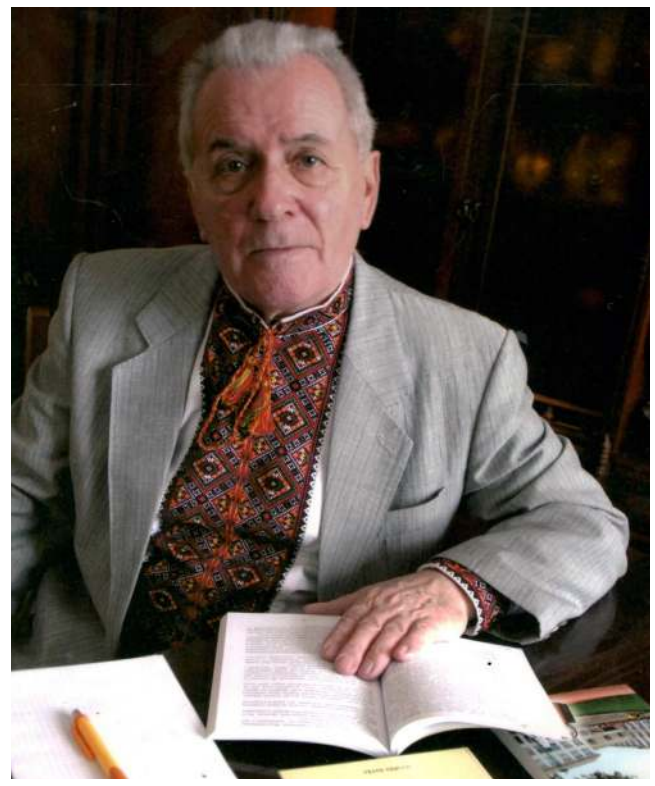

▲ Омелян Леськів

Коли батько вперше відвідав малу батьківщину?

Візит припав на 1993 рік. 14 серпня у Добромилі відбувся вечір-спомин «До рідних порогів», а вже п'ятнадцятого серпня війщани вирушили до свого села. Тато так описував у своїй книжці: «Рівно сорок п'ять років пам'ять наближала нас до неї. Подумки і уві сні не одне покоління моїх односельців бачило себе в рідному затишному селі... Дорога додому завше довга, а наша – ще й терниста. Назавжди залишився в холодній землі Заполяр'я Антон Маринович, пропав слід Стефана Тисовського. Наклали головами воїни УПА Стефан Гаваньо і Михайло Процак, не повернулися з ІІ Світової війни Стефан Леськів, Михайло Щітьо. А скільки краян пішло передчасно з життя, зазнавши лиха і поневірянь вже по чужих закутках...». У цих словах – біль мого батька, який, власне, і був організатором відвідин і головою ГО «Отчий поріг». Він також згадував, як люди падали на коліна, цілували землю, плакали від радості, припадаючи до криниць.

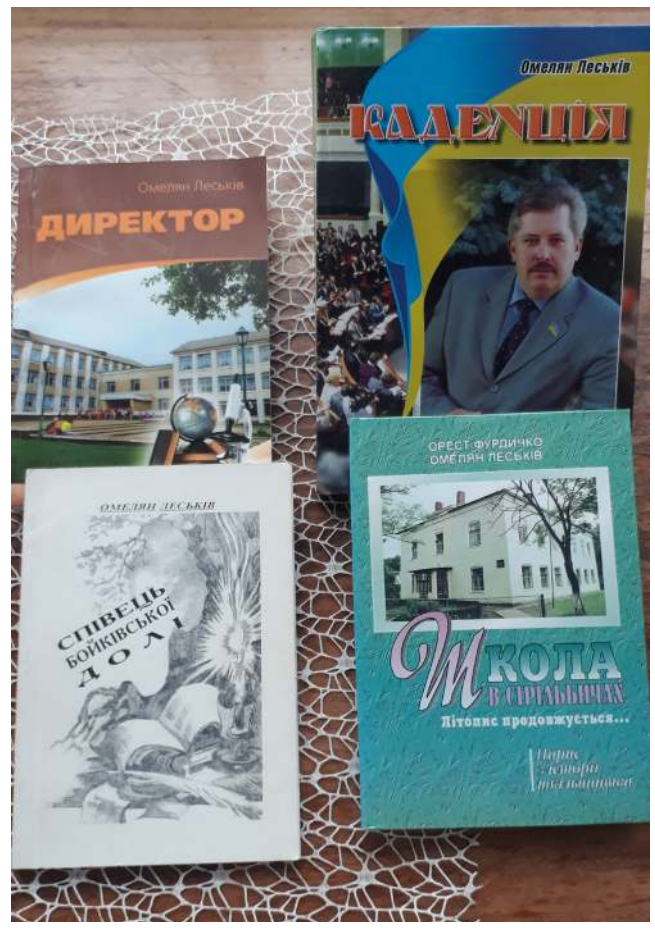

Наша хата збереглася, зараз там живе польська сім'я. Цікавий момент пам'ятаю і я: під час відвідин батьківських теренів мій вуйко Василечко, який чи не єдиний залишився в рідному селі, показав місце, де закопані дзвони з місцевої церкви. Там вони лежать у землі й до сьогодні.

Ким був батько для вас?

Тато все життя для мене був добрим порадником і взірцем. У найскладніших ситуаціях для мене була визначальною його думка. Але не тільки для мене – він був, можна сказати, душею будь-якого товариства. Завжди цілеспрямований та чітко організований, міг одночасно працювати над кількома проєктами. А їх у нього було дуже багато, адже його цікавили різні сфери діяльності. Зараз мені його дуже бракує...

Тато працював на різних керівних посадах у галузі культури та освіти, дуже переймався розвитком художньої творчості, сприяв створенню різних колективів та надавав їм підтримку. Понад тридцять п'ять років був беззмінним суддею-інформатором футбольних матчів на місцевому стадіоні. А ще – старостував на весіллях.

Тато очолював Пласт станиці Самбір і допомагав організації. Цим перейнявся і я. Коли я упорядковував пластовий співаник «Джерело», то звернувся до батька про художнє оформлення – і він вправно справився з роботою. Для нього не було нічого надскладного. Завжди прагнув робити добро.

Які книжки він написав?

Тато створив чотирнадцять книг на різну тематику. Людський фактор був основною темою у його творчості. Він умів щиро порадіти чужим успіхам, допомагав молоді у її становленні, заснував два дитячих хори. Оксана Сторож назвала його «Франком нашого краю».

Перша праця – вже згадувана «Довга дорога до Війська». Наступна – художньо-публіцистичний нарис про священника, письменника, літературознавця, етнографа, Юрія Кміта «Співець бойківської долі». До речі, тато доклав немало зусиль для встановлення погруддя славетного бойка в його рідному селі. Про складну долю Івана Стебельського, українця за походженням, громадянина США, члена ОУН розповідається у «Поверненні». Своєрідним літописом у пам'ять про жертви терору НКВС (Народний комісаріат внутрішніх справ; рос. – Народный комиссариат внутренних дел – НКВД). КДБ (Комітет державної безпеки СРСР, рос. Комитет государственной безопасности СССР) у 1941 році в Самборі стала книжка «Від тюрми – до виховної колонії». Батько працював у колонії, і хлопці, які перебували за ґратами, сприймали його як близьку людину, мудрого порадника. Про народного депутата Ореста Фурдичка та про його вагомий вклад у розвиток екології карпатського краю тато написав книжку «Каденція».

«Хрести над куполами» – про будову собору Покрови Пресвятої Богородиці в Самборі. Знаю, що тато мріяв бути священником – а став добрим вчителем, наставником, порадником. Також були книжки «Школа в Стрільбичах...», «Народний академік», «Нас об'єднав футбол».

Книга «Доля, написана музикою» розповідає про історію створення і діяльність Самбірського симфонічного оркестру та його засновника і диригента, заслуженого працівника культури України Романа Паньківа. Батько писав про музику і сам її творив – ось кілька його пісень: «Прощай» на слова Ольги Яворської, «Дорого моя» на слова Любові Проць, «Вставай з колін» на слова Дмитра Павличка.

І остання книжка-рукопис – «З плину мого життя», про нашу родину. Не встиг тато побачити це видання, тому я маю за обов'язок його надрукувати.

***

Ми з Юрієм розглядаємо фотографії батька та всієї родини. Особливо цікавими та цінними є старовинні; а також – вишиванка, зроблена бабусею у 1990-х роках. У цій сорочці Юрій їздив у Київ на студентське голодування Революції на граніті та на інші патріотичні події. ■

Мирослава ОЛІЙНИК

Фото надані авторкою статті

eprasa.pl b1c7d58c3a

30-ліття Незалежності України у Варшаві

30 LAT NIEPODLEGŁOŚCI UKRAINY

СВЯТКУЙМО РАЗОМ ЧУДОВИЙ ЮВІЛЕЙ!

Запрошуємо на урочисте відзначення
30-ліття Незалежності України
29 серпня 2021 року о 15 00.
Центр мистецтва Форт Сокольницького
у парку ім. Стефана Жеромського (Plac Wilsona), Жолібож.

► Концерти: Український чоловічий хор «Журавлі», Леся & Том Горн, Сестри Галя і Леся Тельнюк ► Дискусія «Україна та її суспільство – три десятиліття незалежності» за участю: Олі Гнатюк, Богдана Борусевича та Йосифа Зісельса. Веде дискусію Адам Бальцер ► Фотовиставка «30-ліття Незалежності» ► Огляд фільмів ► Майстер-класи для дітей ► Танці у ритмах найкращої музики

Патронат над подією взяли мер Варшави Рафал Тшасковський і надзвичайний та повноважний посол України у Польщі Андрій Дещиця.

Дофінансовано з дотації міністра внутрішніх справ і адміністрації.

Буде урочисто і весело! Заходьте і не пошкодуєте!

Об'єднання українців у Польщі, Столичне місто Варшава,
Управління дільниці (району) Жолібож,
Освітній фонд Яцека Куроня, Фонд «Наш вибір»

V Зустріч у Тростянці

Колишні мешканці села Тростянець та їх нащадки запрошують усіх охочих взяти участь у П'ятій зустрічі у рідному селі. **Заходи відбудуться 11-12.09.2021 року**.

Детальніша інформація за номерами: +48 609 271 201 – Богдан Патра (Тшеб'ятів), +48 666 179 770 – Alina Bacic-Saliszewska (Słupsk)

ПРИЇЖДЖАЙТЕ У РІДНЕ СЕЛО!

XLVI Фестиваль українських дитячих ансамблів КОШАЛІН-2021

відбудеться
13-14 листопада 2021 року (субота, неділя)

Заявки про участь ансамблів просимо надсилати поштою до 15 жовтня ц.р. на адресу:

Związek Ukraińców w Polsce
Zarząd Oddziału w Koszalinie
ul. J. Piłsudskiego 6/1
75-500 Koszalin
тел.: 94 /342-64-70,
884-994-009
zup_koszalin@wp.pl

У заяві слід вказати:
- назву ансамблю
- місцевість
- ім'я та прізвище керівника, а також його електронну адресу і телефон
- тему, заголовок, тривалість програми (субота – не довше 15 хв., неділя – 10 хв.)
- кількість виконавців та опікунів (1 на 15 дітей)
- кількість мікрофонів тощо.

Управа відділу ОУП
у Кошаліні

Наше Слово

Adres: Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa,
tel.: prenumerata i reklama – tel./fax 22 677-88-10,
redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46,
redakcja – 22 677-84-45.

E-mail: redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl

Internet: www.nasze-slowo.pl

Kolegium Redakcyjne: Khrystyna Zanyk, Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuchenko, Anastazja Krawczuk, Daryna Popil.
Zespół redakcyjny: redaktor naczelny – Khrystyna Zanyk, **zastępca redaktora naczelnego –** Paweł Łoza, **sekretarz –** Tetiana Daniuchenko, **redaktorzy –** Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl), **redaktor stylistyczny –** Olga Rusina, **redaktor techniczny –** Olga Michaluk, **prenumerata, reklama –** Łesia Korostatewycz.
Współpracownicy: Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Bogdan Tchórz (Górowo Iławeckie), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Oksana Kulczewycz (Legnica), Jerzy Gawryluk (Bielsk Podlaski), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Oleksandra Iwaniuk (Warszawa), Zhanna Kuznietsova (Kijów), Ivanna Kyliushyk (Warszawa), Svitlana Melnyk (Kraków), Ivan Kysloshchuk (Lublin), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).

Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7
03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat),
22 677-88-06 (sekretarz Zarządu Głównego),
E-mail: zuwp@post.pl, sekretariat@ukraina.com.pl,

Internet: http://ukraincy.org.pl, http://www.oup.ukraina.com.pl

Fotoskład: Redakcja „Nasze Słowo"
Druk: Drukarnia „Efekt". **Nakład** 2500 egz.
Pismo dofinansowano ze środków dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji
Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat w PLN:
47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD:
IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292
BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX
Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat tylko w USD:
IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196
BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX
Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

ISSN 027-8254
9 770027 825412 35

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji.
Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy.
Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika.
Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa" wyłącznie za zgodą redakcji.

Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.
„Nasze Słowo" dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u, w wybranych EMPiK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.:
Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie www.prenumerata.ruch.com.pl
Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH" pod numerami: 22 693 70 00 lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7^{00} – 17^{00}.

Громада Тшеб'ятова знову стала меншою –
31 липня 2021 року закрилась книга життя
нашого парафіянина,
багатолітнього передплатника «Нашого слова»
бл. п. ІВАНА КАРАБИНА
нар. у 1925 році в с. Бальниця Ліського повіту.
Синові Зенонові з родиною
та рідним, оповитими смутком,
висловлюємо щирі співчуття.

Управа і члени гуртка ОУП в Тшеб'ятові

Греко-католицька спільнота в Ельблонзі будує нову святиню. З цією метою проводимо різні заходи, щоб зібрати кошти.

Від імені спільноти греко-католицької парафії Народження св. Івана Хрестителя в Ельблонзі парох о. митрат Андрій Сорока просить про вплати:

Parafia Greckokatolicka w Elblągu, ul. Poznańska 2a
Bank PeKaO S.A. I oddział w Elblągu
nr konta: 87 1240 1226 1111 0000 1404 5318

98 Кавалер, працює у Канаді. 42 роки. Познайомиться з панною українкою від 30 до 40 років. І запрошую у Канаду з метою одруження.

eprasa.pl b1c7d58c3a